

1 Korin
Nəkwəkwə yame Pol rimməkupan
mīrai ramvən kimi yəhuak minə
apa Korin
Nəgkiarien kwəkwə kape
nəkwəkwə e 1 Korin

?Pa rīmīrai nəkwəkwə e? Aposol Pol iriu kwən kīrik Sostenes kīmīrai nəkwəkwə e.

?Kīmīrai ramvən kimi pa? Kīmīrai ramvən kimi nəməhuak minə apa Korin.

?Nīmraghien rimmhawor pən iran mine ye nīpig kīmīrai? Korin in taon ehuə kīrik. Ikin aikin a, narmamə khapsaah khavəh kapəriə nautə mhauə mə narmamə tukhavəh nīmrin. Korin in taon kīrik yame in rhuvə pik ye provins a Akaea, yame raməmīr ye kantri a Gris. Mərig ye taon a, narmamə khapsaah kasəhuak kimi kughen eikuə minə; kini norien has minə kapəriə rehuə min ye taon a. Nīməhuak a Korin, narmamə yamə mine pəh nien mə kwənərəus kape Isrel khapsaah ikin. Pol rīmavən ikin minə m-kisisər mīrikakun nīməhuak minə, kini mam-rikakun nīməhuak apa Korin ye nəriwəkien kafan yame ror kīraru kin, kimisəhuak pə pə əmə, kini taktakun ai norien has minə rimmamswin fam ye nīməhuak. Narmamə tiksīn kasor norien has minə; kini tiksīn kamhavəh nətərigien yamə mine khapəh nisatuatukien. Kimisaiyoh Pol kin narīmnar yamə mine iriə khapəh nharkun-huvəyen. Kini in rīmīrai nəkwəkwə e mhorpin

naiyohyen kin kapəriä. Kini rimirai näkwəkwə e mə tukrhajoun atuatur norien has yamə mine iriä tiksın kimnasor.

?Rimirai näkwəkwə e tuk naha? Niməhuak apa Korin in raməmır ye taon kırık yame norien has minə fam rımikuar aikın. Norien has minə a ramvən əmə ye niməhuak. Pol rimirai näkwəkwə e mə tukrini-ərhav norien has yame niməhuak ramrəh-pikin, mine norien has pisin pisin. In rımını-pən tuk əriä mə tukshawor pən iran mine misəkeikei mharerig-pə tuk Kughen. Kini mha-joun əriä kin norien yame ratuatur mə narmamə taksor mə iriä tukhauə narmamə kape Kughen minə.

Pol rımnokrən huvə irəriä

¹ Yo Pol, yame Kughen rımnokrən kin yo mırpen yo ye nərigien kafan mımə yo aposol kırık kape Yesu Kristo, yakamrai näkwəkwə e kimru piaturawə Sostenes.

² Näkwəkwə e ramvən kimi nəməhuak minə kape Kughen apa Korin, kimiə narmamə yame Kughen rımnətu karin əmiä mə kafan minə mə taksofugin-pən ye Yesu Kristo. Kini mokrən kin əmiä mə kafan minə, kimiə mine nəməhuak yamə mine kisarə ikın pisin pisin minə naksəhuak kimi Yesu Kristo Yermaru kapətawə, yame in Yermaru kapətawə fam.

³ Pəh Rımtawə Kughen mine Yesu Kristo Yermaru kapətawə, tukwautə-pre kin nihuvəyen mine nəmərınuyen kimi əmiä.

Pol rımını vi vi Kughen ye nəhuakien

⁴ Nipig minə fam yakamni-pən tuk Kughen mə rikik ramagien tuk əmiə meinai naksofugin-pən tuk Yesu Kristo, ror pən rautə-pre kin kafan nihuvəyen kimi əmiə.

⁵ Rimnautə-pre kin kafan nihuvəyen mə tukrehuə tuk əmiə ye norien minə fam, mor əmiə mə takharkun huvə nar kini mhani-ərhav nəgkiarien kafan.

⁶ Rimnor məkneikin meinai nimisəm mə nəvsaoyen kin Kristo yame yimnhani-ərhav-pre tuk əmiə in nəfrakisien.

⁷ Ror məkneikin mə nipig nakasərer mamhawhin nuəyen kape Yesu Kristo Yermaru kapətawə, nakhapəh nisakwəkwəyen kin nəsaninien kirik kape Nanmin Kafan tuk norien wok kafan.

⁸ Kini In tukror əmiə naksərer tim tim misəriaji-pən nipig yame tukror infamien, mə tukpəh nəmpənien nar has kirik irəmiə ye nipig yame Yesu Kristo Yermaru kapətawə tukrirerig-pə min iran.

⁹ Kini Kughen tukror nar e kimi əmiə meinai nipig m-fam In ramor kafan nəgkiarien. In Kughen yame rimnokrən kin əmiə nakhauə kirikianə kimiə Tini Yesu Kristo Yermaru kapətawə.

Nəməhuak minə kimisəwhai əriə minə

¹⁰ Piak minə mine nowinik minə, yakamaiyoh skai əmiə ye nhag Yesu Kristo Yermaru kapətawə mə kimiə m-fam takasərig əmiə, mhapəh nisorien mə nətərigien kirik tukruə meikus kwhen kapəmiə; kini mərig takhauə əfrakis misor kirikianə ye nərigien mine ye rikin kirikianə.

¹¹ Piak minə mine nowinik minə, yakamni-pre məkneikin meinai yorwok tiksın kape pian e Kloe kwənhani-əsah-pə ta iran mə kimiə nakasotgoh pik.

¹² Niprai nəgkiarieren yame yakamni ror məkneikin: Kimiə tiksın kamhani mhamə, “Kimawə yakamhakwasig kin Pol,” mərig tiksın kamhani mhamə, “Kimawə yakamhakwasig kin kwən a Apolos,” kini tiksın kamhani mhamə, “Kimawə yakamhakwasig kin Pita,” kini tiksın kamhani mhamə, “Kimawə yakamhakwasig əmə kin Kristo.”*

¹³ ? Rikimiə raməsik mə ta mə nakharkun niseikus-eikusien məkneikin kuwhen kape Kristo, uə? ?Nakha mə ta mə yo e Pol yimnəker ye nai kamarkwao kin tuk əmiə uə? Nıkam, pa rimə kimmor baptaes irəmiə ye nhagik.

¹⁴ Yo yakamni vi vi Kughen meinai yimipəh norien baptaes irəmiə kirik; mərig yimnor baptaes əmə ye kwərə mir a Krispas mine Gaeas.

¹⁵ Rikik ragien məknakin meinai yermamə kirik to ripəh niniyen mə kimmor baptaes iran ye nhagik.

¹⁶ !Ah! Yimnəru-kin, yimnor baptaes min ye Stefanas mine kafan minə. Mərig yaknəru-kin ta mə yimnor baptaes ye kimiə kirik min uə nıkam.

* **1:12:** Swatuk pisin kirik tuk nukreikinien nəgkiarieren ye v. 12 in e: Kimiə tiksın kamhani mhamə, “Kimawə yakamhakwasig kin Pol,” mərig tiksın kamhani mhamə, “Kimawə yakamhakwasig kin kwən a Apolos,” kini tiksın kamhani mhamə, “Kimawə yakamhakwasig kin Pita,”. Mərig səm-ru, yo, yakamkwasig əmə kin Kristo.

1:12: Wok 18:24-28; 1 Kor 3:4

1:14: Wok 18:8; Rom 16:23

1:16: 1 Kor 16:15

17 Niprai nægkiarien minə e ramni mimə Kristo rimipəh nher-pəyen kin yo mə jakor əmə baptaes ye narmamə, mərig rimnher-pə kin yo mə jakni-ərhav nəvsaoyen huvə. Kini jakpəh nini-ərhav-əmə-yen nirkunien kape yermamə meinai yakpəh norkeikeiyen mə tukur əruvəruvə nəvsaoyen kin nimhəyen kape Yesu Kristo ye nai kamarkwao kin.

Kristo rimnor əpu nirkunien mine nəsaninien kape Kughen

18 Ror məkneikin meinai narmamə yamə mine kasəri-pən swatuk yame ramvən ye nap ehua, rikiriə raməsik mə nəvsaoyen kin nimhəyen kape Yesu Kristo in nægkiarien ətəwao. Mərig kitawə e yame Kughen rimivəh miragh ətawə, rikitawə raməsik mə nəvsaoyen e ramhajoun-pən nəsaninien kape Kughen

19 meinai Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə,
“Yo jakoriah əgkap nirkunien kape narmamə yamə mine kharkun pik nar;

kini mətapig kin nirkunien kape narmamə yame nirkunien kapəriə rehua.” (*Aes 29:14*)

20 ?Narmamə yamə mine kharkun nar iriə hiə? ?Nəmhajoun kape loa iriə hiə? ?Narmamə yame kharkun huvə swatuk kape nægkiarien iriə hiə? Kharkək, meinai Kughen rimnor nirkunien kape tokrei tanə rimauə ye nətəwaoyen.

21 Ror məkneikin meinai ye nirkunien kape Kughen, rimnor mə narmamə kape tokrei tanə e tukhapəh nharkunien In ye nərigien kapəriə. Mərig Kughen rimnor mə nægkiarien kapətawə yame narmamə kape tokrei tanə kamhani mhamə

in nægkiarien ətəwao, tukrivəh mīragh narmamə yamə mine kamhani nəfrakisien iran.

²² Nəmə Isrel kamhani əmə nəfakisien tukmə kisəm nīmtətien kirik kape Kughen; kini narminə Gris kamhani əmə nəfrakisien ye nægkiarien yame in raməri-pən kapəriə nirkunien.

²³ Kini nīpig kitawə kamhani-ərhav nīmhəyen kape Yesu Kristo ye nai kamarkwao kin, nægkiarien kapətawə in rəmhen kin kapier ye swatuk yame ramor nəmə Isrel kisapitətər iran, kini nəmə Gris khamə in nægkiarien ətəwao.

²⁴ Mərig narmamə yame Kughen rīmnokrən kin əriə, nar apnapig mə iriə nəmə Isrel uə nəmə Gris, kamhani mhamə Nəvsaoyen Huvə kape Yesu Kristo ramhajoun mə nirkunien mine nəsaninien kape Kughen rehuə, meinai In rīmnher-pə kin Kristo.

²⁵ Ror məkneikin meinai norien kape Kughen yame narmamə kape tokrei tanə kisəm-pən mə in norien ətəwao əmə, nirkunien rarə iran rapita nirkunien kape narmamə. Mine norien kape Kughen yame narmamə kape tokrei tanə kisəm-pən mə nəsaninien kafan rikək, kafan nəsaninien rehuə pik rapita nəsaninien kape narmamə.

²⁶ Piak minə mine nowinik minə, rikimiə tukraməkeikei maməsik mə kimiə narmamə hawor minə nīpig Kughen rīmnokrən kin əmiə. Kimiə khapsaah, narmamə kape tokrei tanə kimisəm əmiə khamə nakhapəh nharkun-huvəyen nar kirik; kini mhapəh nhavəhyen nəsaninien; kini pəh nien mə kimiə nīpnəti nəmasur minə

1:21: Mat 11:25

1:23: Rom 9:32; 1 Kor 2:14

1:24: Kol 2:3

1:25: 2 Kor 13:4

tiksin.

²⁷ Mərig Kughen rimirpen narmamə yame narmamə kape tokrei tanə kamhani mhamə kaseno-eno mə tukror auris əriə yamə mine khamə ta mə kharkun nar; kini mirpen narmamə yame kapəriə nəsaninien rikək ye tokrei tanə e mə tukror auris narmamə yamə mine kapəriə nəsaninien rehuə ye tokrei tanə.

²⁸ In rimirpen narmamə tiksin yame narmamə kape tokrei tanə kasəm-pən əriə mə iriə narmamə apnapig əmə, mirpen narmamə yamə mine narmamə kape tokrei tanə khapəh nisorkeikei-pikien əriə. Rimirpen narmamə tiksin yame narmamə kasəm-pən əriə mə iriə narmamə apnapig əmə tiksin, mə tukror narimnar tiksin yame narmamə kape tokrei tanə kasəm mə iriə nar huvə tiksin, tukhauə misor nar apnapig kin.

²⁹ Rimnor məknakin mə narmamə to khapəh nisəgkiar-ausitien ye nimir Kughen.

³⁰ Kimiə nimmhauə kirikianə kimiə Yesu Kristo rəri-pən nərigien kape Kughen. Kini Kristo rimauə rəmhen kin nuknei nirkunien kapətawə. Ye norien yame Kristo rimnor, Kughen rimnor ətawə kisatuatuk ye nimirin, kini mətu karin ətawə mə kafan minə, kini mivəh miragh ətawə.

³¹ Ror məkneikin, tukrəmhen əmə kin nəgkiarien yame Nəkwəkwə kape Kughen rimini mimə,

“Yermamə yame raməgkiar ausit, pəh tukrəgkiar ausit əmə tuk nar yame Kughen Yermaru rimnor kimin.” *(Jer 9:24)*

2

¹ Piak minə mine nowinik minə. Nipig yimauə tuk əmiə, yimini-ərhav nəgkiarien kape Kughen.* Mərig yimipəh nini-ərhavyen ye nəgkiarien ausit, uə ye norien yame narmamə kape tokrei tanə kamhani mhamə ramor əpu nirkunien kape yermamə.

² Nipig yimnamarə kitawə-m kimiə, rikik rimnəsik mimə jakpəh niniərhav-pre-yen nar kirik, mərig yimini-ərhav-pre əmə Yesu Kristo tuk əmiə, mine kafan nimhəyen ye nai kamarkwao kin.

³ Nipig yimauə tuk əmiə, kafak nəsaninien rikək, kini yimigin, mamətəmnimin.

⁴ Kini nipig yimini-ərhav kafak nəgkiarien ye nəvsaoyen huvə, yimipəh niniyen ye nirkunien kape yermamə, mine ye nivəhsi-pən-vəhsi-pəniyen kimi əmiə tuk niviyen nərigien kapəmiə. Mərig nipig yimnəgkiar nimisəm nəsaninien kape Nanmin kape Kughen.

⁵ Yimnor məknakin mə nhatəyəyen kapəmiə tukripəh nərər-əməyen ye nirkunien kape narmamə, mərig tukrərer ye nəsaninien kape Kughen.

Nanmin kape Kughen ramor əpu Nəvsaoyen Huvə kape Yesu Kristo kimi atawə

⁶ Mərig in nəfrakisien mə kimawə yakamhani-ərhav nəgkiarien kape nirkunien kimi narmamə yamə mine rikiriə ruəmruə, mərig pəh nien mə nirkunien kape narmamə taktakun mine, uə kape

* **2:1:** Kopi akwas tiksın kape Niutestamen khamə, “Yimini-ərhav nəgkiarien kape Kughen yame in apa kupan rimmerkwaig.” **2:3:** Wok 18:9; 2 Kor 10:1 **2:4:** 1 Tes 1:5

narmamə yamə mine kasarmaru irətawə e towei mine, yame tuk nipiḡ kirik, iriə tukhauə narmamə apnapig əmə.

⁷ Nikam. Kimawə yaksəḡkiar ye nirkunien kape Kughen yame in apa kupan rimnaməmir məniwən, meinai narmamə kimnhapəh nharkunien; kini Kughen rimiini apa kupan kupan əḡkəp mə nirkunien e In tukruə miyəhsipə nihuvəyen kimi ətawə.

⁸ Narmamə yamə mine kasarmaru ye tokrei tanə e taktakun mine kwəseinein nərigien e kape Kughen, mərig to iriə kipiḡharkun, to kipiḡhapəh nisəsik-pəniien Yermaru kapətawə ye nai kamarkwao kin, yame In nuknei nihuvəyen minə fam.

⁹ Mərig Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə,
 “Narmamə khapəh hanə nisəmien,
 kini mhapəh hanə nisərigien,
 Kini mhapəh hanə nharkunien
 naha nhagin yame Kughen rimnor apnəpeinə
 iran kape narmamə yamə mine kasorkeikei
 In.” *(Aes 64:4)*

¹⁰ Mərig Kughen rimnor əpu nərigien a kafan kimi ətawə ye Nanmin Kafan. Kini Nanmin Kafan rirkun narimnar m-fam, kini mirkun min narimnar kape Kughen yame narmamə khapəh nharkunien.

¹¹ Ror məknakin meinai narimnar yame yermamə ramətərig kin, in əmə in rirkun; yermamə kirik riphəh min nirkunien. Kini ye norien kirikianə əmə min, narimnar yame Kughen ramərig, Nanmin Kafan pişin əmə In rirkun.

¹² Pəh nien mə Kughen rimiyyəhsipə nətərigien kape narmamə kape tokrei tanə kimi ətawə, mərig

rimivəh-si-pə Nanmın yame ramsi-pən tukun, mə kitawə tukharkun naha nhagin yame Kughen rimivəhsi-pə apnapig əmə kimi ətawə.

¹³ In e nəvsaoyen huvə yame kimawə yakamhani, kini nirkunien kape narmamə rıpəh nhajounien əmawə kin nəgkiarien e; mərig Nanmın kape Kughen ramhajoun əmawə. Kini yakamhani-ərhav nəgkiarien əfrakis kape Nanmın kape Kughen ye nəgkiarien yamə mine kamhasi-pən tukun.

¹⁴ Yermamə yame Nanmın kape Kughen rikək iran, to rıpəh nivəhyen narımınar yame Nanmın kape Kughen ramhajoun ətawə kin, meinai raməm məknakin mə narımınar a nirkunien rikək tuk əriə. Kini to rıpəh nirkunien narımınar yame Kughen ramhajoun ətawə kin meinai Nanmın kape Kughen əmə rirkun nasituyen ye narmamə tuk nirkunien narımınar kape Kughen.

¹⁵ Kitawə yamə mine kamhavəh Nanmın kape Kughen kharkun nisəkirien norien minə; mərig narmamə apnapig minə kiseinein nəkir-əmhenien norien kapətawə

¹⁶ meinai Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə,
 “Yermamə rikək yame ruirkun ta nətərigien kape
 Kughen Yermaru
 mirkun nhajounien In kin nar kirik.” (Aes
 40:13)

Mərig kitawə kwənhavəh ta nirkunien kape Yesu Kristo.

3

*Pol rimə tukhapəh niseikusien kuwhen kape
 niməhuak*

¹ Piak minə mine nowinik minə. Nipig yimnamarə kitawə-m kimiə, yimipəh nəgkiarjen kimi əmiə rəmhen kin yame yakaməgkiar kimi narmamə yamə mine kharkun narimnar kape Kughen. Mərig yimnəgkiar kimi əmiə rəmhen kin yame yakaməgkiar kimi narmamə kape tokrei tanə, meinai kimiə nimnhavəh pə pə əmə Yesu Kristo ye nimraghien kapəmiə.

² Nipig yimnhajoun əmiə, rəmhen əmə mə yakhavəhsi-pre nah kimi əmiə, mipəh nivəhsi-preyen nəviginien skai kimi əmiə. Meinai kimiə nimnhapəh nisəmhenien tuk nənien nəviginien skai. Kini taktakun ai, nakhapəh hanə nisəmhenien tuk nənien,

³ meinai norien kapəmiə rəmhen əmə kin norien kape narmamə kape tokrei tanə. Meinai kimiə nakasor jalus, masotgoh kimi əmiə minə ramhajoun-pən mə norien kapəmiə rəmhen kin norien kape narmamə kape tokrei tanə. Naksəmhen kin narmamə apnapig əmə.

⁴ Kimiə kirik ramni mə, “Yo yermamə kape Pol,” kini kirik ramni mə, “Yo yermamə kape kwən a Apolos,” ramhajoun-pən mə norien kapəmiə in rəmhen əmə kin narmamə kape tokrei tanə.

⁵ Taksəm-ru. ?Apolos in pa? ?Kini yo pa? Kimru yakwəmhen əmə kin yorwok mir kape Kughen, yimiwasitu irəmiə tuk nhatətəyen ye Yesu Kristo. Kimru yimiwor əmə wok yame Yermaru kapətawə rimivəhsi-pə pisin pisin kimi əmru mə jakwor.

⁶ Rəmhen kin yame yo yimisuv kweru nai, kini Apolos in raməkwi-əkwi kin nu, mərig Kughen In

ramor ramhaktə.

⁷ Ror məkneikin mə yermamə yame ramsuv kweru nai, uə yermamə yame raməkwi-əkwi, in nar apnapig əmə; mərig Kughen pisin əmə ramor narimnar kamhamragh mamhakuə.

⁸ Yermamə yame ramsuv, mine yame raməkwi, kīravən əmə tuk nar kīrikianə əmə. Kini Kughen tukraməkeikei mərok əriu ye wok pisin pisin kapəriu.

⁹ Kimru yorwok mir kape Kughen. Kini kimia naksəmhen əmə kin nəsimien kape Kughen, uə nimə kape Kughen.

¹⁰ Ye nihuvəyen yame Kughen rīmnautə-pə kin kimi yo, yimivhirəkin huvə nihu nimə rəmhen kin yermamə yame rirkun huvə nivhirəkinien nimə. Kini narmamə tiksın khauə mharpin min nimə rhaktə. Mərig iriə m-fam tukasəkeikei misəm huvə wok kapəriə kape nivhirəkinien nimə,

¹¹ meinai to yermamə kīrik rīpəh nivhirəkinien nihu nimə kīrik min yame ror pisin ye nihu nimə yame kwəvhirəkin ta, yame in e Yesu Kristo.

¹² Narmamə tiksın kamhavhirəkin nimə mharpin-pən yame kwəvhirəkin ta, mavhirəkin kin narimnar yame tukraməmīr rerin, rəmhen kin gol mine silva mine kapier yame nimir rhaktə. Kini narmamə tiksın kamhavhirəkin əmə narimnar yame raməmīr kape nipig kwakwə əmə rəmhen kin nai mine nuwig mine nimar nikien.

¹³ Kini tuk nipig kīrik narmamə tukpisəm wok kapəriə mīpīharkun, meinai nipig Yesu tukrīpīrēg-pə min iran, kapəriə wok tukhauə

3:6: Wok 18:4,11,27-28
Aes 28:16; 1 Pita 2:4-6

3:9: Mat 16:27; Efes 2:20-22

3:11:

ye nikhakien. Kughen tukripiækir æmhen wok minə kapəriə rəmhen kin yame kivəhsi-pən gol ye nap mə tukrhajoun mə rhuvə uə raha.

¹⁴ Narmamə yamə mine Kughen raməm mə wok kapəriə rhuvə, rəmhen kin yame nap ri:pəh nə sien nimə kapəriə, tukhavəh kapəriə nərok.

¹⁵ Mərig narmamə yamə mine Kughen raməm mə wok kapəriə rahas, rəmhen kin yame nap rimnəs kapəriə nimə, narimnar fam rimirkək. Kughen tukrivəh miragh əriə, mərig tuksəmhen əmə kin yermamə yame rəmap ta kin nimə yame nap raməs.

¹⁶ ?Nakharkun uə nikam, mə kimiə nimə kape Kughen, kini Nanmin kape Kughen ramarə irəmiə?

¹⁷ Tukmə yermamə kirik ramoriah nimə kape Kughen, kini Kughen tukroriah min in, meinai nimə kape Kughen, in ramərhakə. Kini kimiə nimə e kape Kughen.

¹⁸ Yermamə yame rikin raməsik mə in rirkun pik nar, tukramərig huvə in tamə reikuə atuk iran. Tukmə rimə tukrirkun nar əfrakis, tukraməkeikei mivəh nirkunien e yame narmamə kape tokrei tanə kamhani mə nirkunien rikək iran.

¹⁹ Ror məkneikin meinai nirkunien kape narmamə kape tokrei tanə, Kughen raməm-pən mə in nətəwaoyen əmə. Rəmhen kin yame Nəkwəkəwə kape Kughen ramni mimə,

“Narmamə yamə mine kharkun pik nar, kasor norien yame riko iko,
mərig Kughen tukrivəhsi-pən narpinien kimi əriə.”

(Job 5:13)

20 Kini mamni min mimə,

“Kughen Yermaru rirkun mə nətərigien kape narmamə yamə mine kharkun nar, in nar apnapig əmə.” *(Sam 94:11)*

21 ! Kini takhapəh nhavəhsi-haktə-min-ien nəməhuə minə kape niməhuak! Meinai Kughen rimivəhsi-pre narimnar fam kimi əmiə mə tukrasitu irəmiə.

22 In rimivəhsi-pre nəməhuə minə kapəmiə rəmhen kin yo, Pol, mine Apolos, mine Pita, mə jaksasitu irəmiə. Mivəhsi-pre fam narimnar ye tokrei tanə mə tukrasitu irəmiə. Nar apnapig mə nakwənhamragh uə nakwənhamhə, uə nar yame ruatərhav ai taktakun uə yame tukripitərhav tuk nipig kirik, Kughen ravəhsi-pre fam narimnar mə tukrasitu irəmiə.

23 Kini kimiə kape Kristo, kini Kristo in kape Kughen.

4

Nəməhuak minə Korin kamhavəh-si haktə atuk əriə minə tuk norien kape Kughen yame kasor

1 Ror məknakin mə narmamə tukasəkeikei mhavəh əmawə rəmhen kin yorwok minə kape Kristo yame Kughen rimnərəhu-pə ye kwermimawə mə kimawə jaksor əpu nərigien kape Kughen yame rimnerkwaig kupan.

2 Kini narmamə yame kasarha tuk narimnar kape yeməhuə kirik tukasəkeikei masor huvə wok kapəriə mə nipig yaməhuə kapəriə tukruə iran

məm kapəriə wok, mīrkun niniyen nəfrakisien irəriə.

³ Məriḡ tukmə kimiə uə narmamə pişin minə khamə tuksəm əmhen wok kafak, in nar apnapig əmə. Kini yo atuk to yakpəh nəm-əmhenien kafak wok.

⁴ Kafak wok, yakaməm mə ratuatuk əmə. Məriḡ nar a riḡəh nhajoun-pəniēn mə yo yakatuatuk. Yermaru əmə in rīrkun nəm-əmhenien kafak wok.

⁵ Ror məknakin, takhapəh nis-haimirenien nəkiriēn narmamə, mamhawhin əmə niḡig Yesu Yermaru tukruə iran. In tukrəhi-pə narimnar yamə mine kaserkwaig ye nəḡignəpiēn tukruə ye nikakien; kini mini-ərhav naha nhagin yame ramswiin yerki narmamə. Ye niḡig a Kughen tukrəgnəḡin narmamə kirikianə kirikianə tuk narimnar yame kimisor.

⁶ Piak minə mine nowinik minə. Yakaməḡkiar ye nikarin kapəmru Apolos mə takhavəh nīrkunien ikin mhawhai əmiə iran. Kini tukmə nakhavəh niḡrai nəḡkiariēn minə e, takasəkeikei misor əmə nəḡkiariēn yamə mine kwərai ta, mhapəh nhavəhsi-haktəyēn narmamə tiksīn mə iriə kişaktə pik, mhapəh nhavəhsi-əhuyēn tiksīn.

⁷ ?Rhawor e nakhamə ta mə kimiə nakshaktə rapita fam narmamə? Nīrkunien minə fam yame nakhavəh misasitu kin ye narmamə, Kughen pişin əmə rimivəhsi-pre kimi əmiə. ?Məriḡ rhawor e nakasəḡkiar ausit mhamə kimiə atuk naksor narimnar minə e?

⁸ Kimiə nakhamə ta mə nakwənhavəh fam ta nīrkunien tuk Kughen. Nakhamə ta mə nakhapəh

nisakwəkwəyen kin nar kirik yame ramsi-pən tuk Kughen. Nakhamə ta mə nakwənhavəh ta nehuəyen ye narmaruyen kape Kughen, mhamə kimiə naksehuə misapita əmawə. Ripi mə nakpihavəh ta nirkunien məknenkin, kini kitawə-m kimiə kipi havəh ta nehuəyen e, rīpihuvə.

⁹ Mərig rīpəh norien məknen. Kimawə aposol minə kimawə ye tanə əmə, rəmhen kin yer-mamə kirik yame ravəh narpinien məkneikin mə tukhopni in apa rusərhav ikin. Narmamə minə fam ye tokrei tanə mine agelo minə ye neai kasəm əmawə mə nīmraghien kapəməwə tukrhawor pən iran mine.

¹⁰ Narmamə kisərig mə kimawə yamə mine yaka-sofugin-pən tuk Yesu Kristo, yaksətəwao. Mərig kimiə nakhamə ta mə nakharkun nar. Kapəməwə nəsaninien rikək, mərig kimiə nakhamə ta mə nəsaninien kapəmiə rarə. Narmamə khapəh nhasiayen əmawə, mərig kamhasiai əmiə.

¹¹ In e nəfrakisien muə meriaji-pə taktakun mine, nikumhə raməs əmawə; kini yaksəkwəkwə, kini yakamhavən ye neipən mətit, narmamə kamhauh əmawə, kini kapəməwə nimə rikək.

¹² Kimawə atuk əmə yakasor pik wok ye kwermimawə. Nīpig kini-hah əmawə, mərig kimawə yakasəhuak kimi Kughen mə tukrivəhsi-pən nihuvəyen kimi əriə. Nīpig narmamə kasor ahas-pə kimi əmawə, mərig kimawə yaksapnapig əmə.

¹³ Nīpig narmamə kamhani hah əmawə, mərig kimawə yaksəgkiar huvə əmə kimi əriə. Meriaji-pə taktakun mine, narmamə kasəm əmawə khamə

kimawə yaksaha misəmhən əmə kin nəmkimikien kape tokrei tanə.

Tukasəkeikei misəri-pən norien kape Pol

¹⁴ Pəh nien mə yakamrai nəgkiarien minə e mə jakor əmiə naksauris; mərig yakamrai nəgkiarien minə e mə jaksig əmiə, meinai kimiə kafak kwajikovə yame minə yakorkeikei pik əmiə.

¹⁵ Kapəmiə nəmhajoun ripsaah yamə mine kashajoun əmiə kin Kristo. Kini ripimə kapəmiə tatə karin minə ten taosen kisasitu irəmiə ye nhatətəyen kapəmiə ye Kristo, mərig kapəmiə tatə atuatur kirikianə əmə, in e yo, meinai yimnhajoun swatur kape nimraghien rerin kimi əmiə nipig yimauə rəmhen kin aposol kirik kape Yesu Kristo mini-ərhav-pre nəvsaoyen huvə tuk əmiə.

¹⁶ Ror pən, yakamaiyoh skai əmiə mə taksəri-pən kafak norien minə.

¹⁷ Ye norien e, yakamher-pre kin Timoti e yame yakorkeikei pik in rəmhen kin kafak kwajikovə atuatur. In ramhatətə tim tim ye Yesu Yermaru. In tukrhajoun min əmiə kin norien yame yo yimnəri-pən ye nimraghien vi yame rimasi-pən tuk Yesu Kristo. Norien a yame yakamhajoun narmamə kin ye niməhuak minə fam, apa ikin minə fam.

¹⁸ Kimiə minə tiksın nakasausit, mhamə ta mə to yakpəh nırerig-preyen tuk əmiə mətapig kin norien has kapəmiə.

¹⁹ Mərig pəh nien mə tuktu, yakaməkeikei murə min məm əmiə, tukmə Yermaru rorkeikei. Mə jakərig-ru nəgkiar-ausit-ien yame kamhani, mə

jakəm-ru mə kamhavəh əfrakis nəsaninien uə nīkam.

²⁰ Meinai narmamə yame Kughen ramarmaru irəriə, pəh nien mə iriə narmamə kape nəgkiarien əmə; mərig iriə kamhavəh nəsaninien kape Kughen ye nīmraghien kapəriə.

²¹ ?Kini naksorkeikei naha? ?Mə jakurə məm əmiə yakuh əmiə? ?Uə jakurə məm əmiə masitu irəmiə ye norien huvə, meinai yakorkeikei əmiə?

5

Tukmə yeməhuak kirik ramapir apnapəg pīn tuk nīpiraovīn, tukaməkeikei kher yerhav kīn

¹ Kimnəvsao kīn kimi yo kīmə yermamə kirik yerkimia rīmnəkrəh kīn piraovīn kirik, mamor ye norien hah kirik yame rapita norien kape narmamə yame khapəh nisəhuakien. In e rīmnəkrəh kīn pīan vi kape kafan tatə.

² ! Mərig kimia naksausit mhamə nīməhuak kapəmiə in rhuvə rapita! Rhuvə pik mə taksərig raha tuk təvhagə has yame yermamə a ramor, mīsher ye rhav kīn ye nīməhuak kapəmiə.

³ Nar apnapig yakpəh nəmīrien kitawə-m kimia, mərig nətərigien kapətawə kirikianə əmə, rəmhen kīn yame yakamarə kitawə-m kimia. Kini yaknəkir ta yermamə a tuk norien has yame in rīnnor.

⁴ Nīpig takhauə kirikianə ye nhag Yesu Kristo Yermaru kapətawə, nərigien kafak mīne kapəmiə kirikianə əmə. Nīpig a in a, nəsaninien kape Yesu Yermaru tukraməmīr irəmiə,

⁵ kini nīpīg a in a takseighan-pən kin kwən a ye kwermi Setan mə tukroriah nīpran, kini rarar ye nərigien kafan, pəh Yesu Yermaru tukrivəh miragh in nīpīg In tukruə min ye Nīpīg Kwasig.

⁶⁻⁷ Naksausit mhamə ta mə nakwəsəusik-əusik ye nhatətəyen kapəmiə, mərig nakseighan kin kwən a ruvrə naksəhuak kwis. Nar e rīpəh nəmhenien. Yis rəkəskəh əmə ramher flaoa piəpiə raməsiis. Ye norien kirikianə əmə min, yermamə yame ramor təvhagə has tukroriah niməhuak piəpiə. Ye nīpīg kape Pasova kimawə nəmə Isrel yaksarakikin bred yame yis raməmīr iran, masor lafet kin bred yame yis rikək iran. Ye norien kirikianə əmə min, taksher yerhav kin yor təvhagə has minə ye kuwhen kapəmiə, mə təvhagə has tukrirkək ye kuwhen kapəmiə. Taksor məknenkin pəh misatuatuk ye nīmri Kughen, mərig yakirkun mə naksatuatuk meinai Kristo rīmamhə rəmhen kin sakrefaes kape nivəh-miraghien ətawə, rəmhen kin sipsip yame nəmə Isrel kimnhauh ye nīpīg kape Pasova.

⁸ Pəh kasor lafet misagien iran ye nīpīg m-fam meinai Kughen rīmīrisin ətawə, rəmhen kin yame nəmə Isrel kasor lafet misagien meinai Kughen rīmīkir ərhav əriə apa Ijip apa kupan. Mərig ye nīpīg a in a kimnasor lafet kin bred yame yis rikək iran. Ye norien kirikianə əmə min, pəh narmamə yamə mine kasor təvhagə has uə kasor ramahas-pən tuk narmamə, pəh tukhatərhav ye kwhen kapətawə. Kini pəh narmamə ye kwhen kapətawə, pəh iriə in əmə in əmə tukasor norien huvə misəfrakis.

5:5: 1 Tim 1:20

5:6-7: Kal 5:9

5:6-7: Aes 53:7; 1 Pita 1:19

5:8: Dut 16:3

⁹ Yakwərai ta nəkwəkwə kirik kimi əmiə mīmə takhapəh nisor-kwisien nar kimiə narmamə yamə mine kasapir apnapig tuk nīpiraovin.

¹⁰ Pa rimə yakamni-əhu əmiə mə takhapəh nisor-kwisien nar kimiə narmamə yamə mine khapəh nisəhuakien, nar apnapig mə norien kapəriə rahas rəmhen kin yame kasapir apnapig, masəptig kin nar, misəkrəh, maseikuə, masəhuak kimi nanmi nar. Narmamə khapsaah kisor məkneikin, tukmə nīpig kitawə kisarə hanə ye tokrei tanə, to khapəh nisaptayen ye yor təvhagə has minə a.

¹¹ Mərig nīprai nəkwəkwə yame yimirai kimi əmiə mīmə takhapəh nisəriwək-kwis-ien kimiə yermamə yame ramni mə in yeməhuak kirik, mərig raməkrəh kin piraovin, uə raməptig kin nar, uə raməhuak kimi nanmi nar, uə ramni hah narmamə, uə ramapis kin ninimien ye nīpig m-fam, uə rameikuə tuk nəkrəhyen. Takhapəh nisor-kwisien nar kimiə miriə, kini mhapəh nisəvigin-kwisien kimiə miriə.

¹² Pəh nien mə in kafak wok mə jakvəhsipən narpinien kimi narmamə yamə mine khapəh nisəhuakien. Mərig in wok kapəmiə mə takhavəhsipən narpinien kimi nəməhuak yamə mine kasor təvhagə has minə e.

¹³ Kughen tukrəm əmhen narmamə yamə mine khapəh nisəhuakien, mərig Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə,

“Sher yerhav kin yor təvhagə has minə ye kwhen kapəmiə.” (*Dut 17:7; 19:19; 21:21; 22:21, 24; 24:7*)

6

Nəməhuak minə to khapəh nisərip-ərhavyen əriə minə ye kot tuk notgohyen kapəriə

¹ Tukmə nipiğ yermamə kiraru ye kwhen kapəmiə kawhek əriu minə, ror naurisien mə tukravəh nərigien kapəriu miravən ye kot, ikin narmamə yame khapəh nisəhuakien tuksəm əmhen timəht kape narmamə ikin. Mərig pəh niməhuak in tukraməkeikei məm əmhen nərigien kapəriu.

² ! Nakharkun mə tuk Nipiğ Kwasig, kimia nəməhuak minə taksəm əmhen nimirghien kape narmamə yame khapəh nisəhuakien! Kini tukmə taksəm əmhen narmamə kape tokrei tanə, ?rhawor e rikimia raməsik mə nakhapəh nisəmhenien tuk nisəm-əmhenien kapəmiə mus mus minə?

³ ! Nakharkun mə ye Nipiğ Kwasig taksəm əmhen norien kape agelo minə! Kini narimnar ye nimirghien kape tokrei tanə e, iriə rimar əmə tuk nəm-əmhenien.

⁴ Kini ror məkneikin mə tukmə nakasotgoh tuk nətərigien minə tiksın, ?rhawor e nakamhavən ye kot mə narmamə yamə mine khapəh nisəhuakien tuksəm timəht kapəmiə? Nəməhuak minə khapəh nhasiai-pikien namehuə kape kot meinai khapəh nisəmhenien tuk nəm-əmhenien nərigien kape nəməhuak minə.

⁵ Yakamni məkneikin mə taksərig misauris tukun. ?Mə rhawor? ?Yermamə kirik yerkimia rirkək tuk nəəhu-huvəyen timəht kape nəməhuak minə, uə nikam?

⁶ Mərig nakhapəh nisorien məkneikin. Kimiə nəməhuak minə nakamhavən ye kot mə narmamə yamə mine khapəh nisəhuakien tuksəm əmhen notgohyen kapəmiə minə.

⁷ Kimiə nakhavən ye kot mə tukəm əmhen kapəmiə tigoḥ. Nar e in e ramhajoun-pən mə nimisəviəkiə ye swatuk kape Kughen ye nimirghien kapəmiə. ?Rhawor? Tukmə kwən kirik ramor-ahas-pre kimik, rhuvə mə takəru-kin əmə. Tukmə rameikuə iram mə tukrəkrəh, rhuvə mə takərukən məpəh.

⁸ Mərig nakhapəh nisorien məkneikin. Kimiə nəməhuak pawk minə, nakaseikuə irəmiə minə tuk nəkrəhyen, masor-ahas-pən tuk əmiə minə.

⁹?Nakharkun uə nikam mə yor təvhagə has minə to khapəh nhavənien apa ikin Kughen ramarmaru ikin, yame rimirpen mə tukrivəhsi-pən kimi kafan kwajikovə minə? Takhapəh nhaniyen nəfrakisien ye neikuəyen. In e nəfrakisien mə narmamə yamə mine kasapir apnapig, mine yamə mine kasəhuak kimi nanmi nar minə, mine yamə mine kasəkrəh kin piraovin, mine narman yamə mine kamhakir atuk əriə minə,

¹⁰ mine yəkrəh minə, mine narmamə yamə mine kasəptig kin nar, mine yame mine kisapis kin ninimien, mine yamə mine kamhani hah nhag yermamə, mine yamə mine kaseikuə tuk nəkrəhyen kimi narmamə to khapəh nhavənien apa ye rao ye neai, yame rimirpen mə tukrivəhsi-pən kimi kafan kwajikovə minə.

¹¹ Kini kimiə minə tiksən nimisor məknakin apa

kupan. Mərig Nanmın kape Kughen kapətawə rımnapir əmiə, mətu-karın əmiə mə kafan mınə, mə kimiə taksatuatuk ye nımırın meinai nakamhani nəfrakisien ye Yesu Kristo Yermaru kapətawə.

Norien kape nəkrəhyen kin piraovin in təvhagə has

¹² Narmamə tiksın kamhani məkneikin mhamə, “Narımnar fam, rhuvə mə tukor.”* Mərig yo yakamni mə pəh nien mə narımnar fam kisasitu irətawə. Mərig narmamə tiksın kamhani mhamə, “Narımnar fam rhuvə mə tukor.” Mərig to yakpəh neighanien kin mə narımnar mınə en tuksarmaru ye nımraghien kafak.

¹³ Narmamə tiksın kamhani nuhpikinien ye norien kape nikirien nıpiraovin mhamə, “Nəviginien in rhuvə tuk tıp jir, kini tıp jir rorkeikei nəviginien.” Mərig sərig-ru, tuk Nıpig Kwasig, Kughen tukror infamien irəriu. Kini pəh nien mə Kughen ravəhsi-pə nıpraitawə mə tukamhakir apis-apis ətawə mınə. Mərig Kughen Yermaru rımivəhsi-pə nıpraitawə mə tukhasiai In kin, kini pəh Kughen Yermaru In tukrarmaru irətawə tukun.

6:11: Taet 3:3-7 * **6:12:** Nəmhajoun eikuə mınə tiksın a Korin kimnhani mhamə nıprai jir kape tokrei tanə əmə, Kughen rıpəh nəm-pəniən nahasien ye nıprai jir, kini rhuvə əmə mə tukasor naha nhagin yame nıprairiə rorkeikei mə tukror, rəmhen kin piraovin uə nınimien. Mərig Pol ramni mə Kughen ramehuə yerkitawə mine ye nıpraitawə. **6:12:** 1 Kor 10:23 **6:13:** 1 Tes 4:3-5

14 Ye kafan nəsaninien, Kughen rīmivəh mīragh Yesu Yermaru ye nīmḥəyen kafan; kini In tukrivəh mīragh mīn ətawə.

15 ? Kini nakharkun uə nīkam mə nīpraitawə kape Kristo pīsīn əmə? ? Kini nakhamə ta mə rhuvə mə jakrəh nīprak yame in kīrikianə iriu Yesu Kristo, kini mivən mor kīrikianə kīn kīmi piraovīn kape swatuk? !Nīkam! To yakpəh norien məkneikīn tuk nīpig kīrik.

16 ? Kini nakharkun uə nīkam mə yermamə yame ramvən iriu piraovīn kape swatuk, iriu kīrauə kīrikianə əmə ye nīpran? Meinai Nəkəkəkə kape Kughen ramni mə, “Iriu tukrauə nīprairiu kīrikianə əmə.” *(Jen 2:24)*

17 Mərig yermamə yame ramofugin-pən ye Yesu Yermaru, rīmauə kīrikianə iriu mīn ye nanmīn.

18 Taksap ta mhavən isok tuk norien kape nivən-apnapigien tuk yermamə. Norien has pīsīn mīnə tīksīn yame yermamə ramor, khapəh nīsoriahyen nīpran. Mərig tukmə yermamə ramor təvhagə has ye piraovīn ramoriah nīpran.

19 ? Nakharkun uə nīkam mə nīpraimiə in nīmə kīrik kape Kughen yame Nanmīn kape Kughen ramarə ikīn; kini Kughen rīmivəhxi-pre Nanmīn kīmi əmiə, mamarə irəmiə? Kini pəh nien mə kīmiə kapəmiə atuk e kīmiə

20 meinai Kughen rīvəh ta nīmrimə ye nərokien yame nīmīn rhaktə. Ror məkneikīn, hasiai Kughen ye norien mīnə kape nīpraimiə.

6:14: Rom 8:11; 1 Kor 15:20; 2 Kor 4:14 **6:15:** Efes 5:30 **6:17:** Jon 17:21-23; Rom 8:9-11 **6:20:** 1 Kor 7:23; 1 Pita 1:18-19

7

Norien kape narkurækien

¹ Taktakun ai, jakhorp̄in nægkiarien kapəmiə yame n̄imisher-pə k̄in k̄imi yo ye nəkʷəkʷə. Nəfrakis, tukmə yerman k̄irik r̄imə tukrəpəh əgkəp əmə n̄ikirien piraov̄in, rhuvə əmə.

² Məriḡ narmamə khapsaah m̄ine n̄ipiraov̄in kamhavən apnap̄iḡ tuk əriə m̄inə; ror məkneik̄in mə rhuvə əmə mə yermamə tukraməkeikei m̄ivəh atuk kafan piraov̄in, k̄ini piraov̄in tukr̄ivəh atuk m̄in kafan yerman.

³ Yerman tukraməkeikei mamap̄ir-pən tuk kafan piraov̄in tukmə piraov̄in rorkeikei, k̄ini piraov̄in tukraməkeikei mamap̄ir-pən tuk kafan yerman tukmə yerman rorkeikei.

⁴ Pəh nien mə piraov̄in ramarmaru atuk ye n̄ipran; məriḡ kafan yerman in tukrarmaru iran. Norien k̄irikianə rəmhen əmə ye yerman. In rapəh narmaru-atukien ye n̄ipran, məriḡ kafan piraov̄in ramarmaru iran.

⁵ R̄ipəh nəmhenien mə yerman uə piraov̄in tukriḡin tuk n̄ipran, tukmə k̄irik rorkeikei. Məriḡ tukmə iriu kwis kweighan k̄in m̄irəmə tukrəpəh tuk nəhuakien, rhuvə əmə. Kwasiḡ ikin, tukawəkeikei m̄irauə k̄irikianə, tamə Setan r̄ivəhsi-pən vəhsi-pən k̄imi əriu. Yakamni məkneik̄in meinai k̄imiə fam nakhapəh nhaskaiyen.

⁶ Nægkiarien e r̄ipəh norien mə takasəkeikei masor mared; məriḡ yakaməhitə əmə ye swatuk tuk norien kape mared.

⁷ Mərig ye nərigien kafak yakorkeikei mə narmamə tukhapəh nisorien mared rəmhen kın yo. Mərig Kughen rimivəhsi-pə swatuk pisin pisin kimi ətawə kirikianə kirikianə, mor tiksın mə tukasor mared, tiksın tuksəriwək əmə.

⁸ Kini yakamni-pre tuk narmamə yamə mine kıpəh nisorien mared mine nıpiraovın yame kimhə tan kın əriə, rhuvə mə tuksəriwək əmə rəmhen kın yo.

⁹ Mərig tukmə kaseinein nisarmaruyen ye nıprairiə, rhuvə mə tukasəkeikei misarkurək pəh rikiriə tukrıpəh nəsik-pikien piraovın uə yerman.

¹⁰ Kimiə yamə mine nakwəsarkurək, yakamni-pre nəgkiarien e tuk əmiə. Mərig pəh nien mə kafak nəgkiarien, mərig kape Yesu Yermanu. Ramni mımə, “Piraovın tukrıpəh nəpəhyen kafan yerman.” *(Mat 5:32)*

¹¹ Mərig tukmə rəpəh in, pəh tukrıpəh nəri-pən-minien yerman pisin kirik; uə, tukmə rhawor, pəh tukrırerig-pən mın tuk kafan yerman. Kini pəh yerman tukrıpəh nəpəhyen kafan piraovın.

¹² Kimiə yamə mine kapəmiə narman uə nıpiraovın khapəh nisəhuakien, in e kafak nəgkiarien, mərig pəh nien mə nəgkiarien kape Yesu Yermanu. Yakorkeikei mımə tukmə kimiə kirik, kafan piraovın rıpəh nəhuakien, mərig rorkeikei mə iriu tukwarə, yerman tukrıpəh nəpəhyen.

¹³ Kini tukmə kimiə kirik, kafan yerman rıpəh nəhuakien, mərig rorkeikei mə iriu tukwarə, piraovın tukrıpəh nəpəhyen.

14 Tukror məknakin meinai nıpiğ pıraovın kırık raməhuak, kini Kughen ramərəhu karın mın kafan yerman mə kape Kughen. Kini nıpiğ yerman kırık raməhuak, kini Kughen ramərəhu karın mın kafan pıraovın mə kape Kughen. To rıpiğəh norien məkneikin, to kapəmiə kwajikovə mınə, iriə kape tokrei tanə əmə. Ror məkneikin mə Kughen ramərəhu karın iriə mə kafan mınə, meinai rınərəhu-karın ta tatə mine mamə.

15 Məriğ tukmə yame rıpəh nəhuakien rorkeikei mə tukrəpəh kafan pıraovın uə yerman yame raməhuak, seighaan əmə kin mə tukrəpəh. Yermamə yame raməhuak, yerman uə pıraovın, Kughen rıpəh nərkis-ofuginien əriə ye narkurəkien a. Kughen rımnokrən kin ətawə mə tüksarə mar ye nəmərinuyen.

16 !Pıraovın! Tukmə ror nımrəghien atuatur kafam tukror swatur Kughen tukrívəh mırəgh kafam yerman. !Kini yerman! Tukmə ror nımrəghien atuatur kafam tukror swatur Kughen tukrívəh mırəgh kafam pıraovın.

17 Məriğ in əmə e nıpiğ Kughen rımnokrən kin əmiə, nımnasarə ye narəyen pısın pısın yamə mine Kughen Yermaru rımnərəhu, kini rhuvə mə takasarə əmə məknenkin. In e kafak nəgkiarien yakamərəhu kimi nıməhuak mınə fam.

18 Tukmə yermamə kırık, kımnesig-pən ta in nıpiğ Kughen rımnokrən kin in, pəh in tukrıpəh nerkwaigien tukun. Kini tukmə yermamə kırık, kıpəh nəsigpənien in nıpiğ Kughen rımnokrən kin in, pəh tukrıpəh nətəyen mə kavəh nao kımın.

19 In nar apnapig əmə tukmə kimivəh nao kimi yermamə kirik uə kipəh nivəhyen nao kimin. Nar keikei kapətawə yame tüksəri-pən nəgkiarien kape Kughen.

20 Mərig nipiğ Kughen rimnokrən kin əmiə, nimnasarə ye narəyen pisin pisin yamə mine Kughen Yermaru rimnərəhu, kini rhuvə mə takasarə əmə məknenkin.

21 ? Nipiğ Kughen rimnokrən kin ik, ik slef əmə kirik uə? Rikim tukripəh nəsik-pikien; mərig tukmə nakirkun nəri-pəniən swatuk yame kamrisin slef minə iran, əri-pən.

22 Ror məkneikin meinai yermamə yame in slef əmə nipiğ Kughen Yermaru rimnokrən kin in, in ruauə yermamə yame Kughen rimirisin ta in. Kini yermamə yame pəh nien mə slef nipiğ Kughen Yermaru rimnokrən kin in, in ruauə slef kape Yesu Kristo.

23 Kughen rivəh ta nimrimia ye nərökien yame nimrin rhaktə. Takhapəh min nisətayen mə takhauə slef kape yermamə min kirik min.

24 Piak minə mine nowinik minə. Nipiğ Kughen rimnokrən kin əmiə, nimnisarə ye narəyen pisin pisin minə, kini rhuvə mə nakasarə əmə məknenkin kimia Kughen.

25 In e nəgkiarien kirik kapəmiə narmamə wi yamə mine khapəh hanə nisorien mared. Yakpəh nivəh-atuatukien natuakəmien kirik tuk Yesu Yermaru, mərig yakamni əmə ye nətərigien kafak. Mərig kimia nakwənharkun mə yakaməkir norien minə ye norien yame ratuatuk, meinai Yesu Yer-

maru rikin rehuə tuk yo mamasitu irak.

²⁶ Ye kafak nərigien yakorkeikei mə takasarə əmə məknenkin mamhavən, meinai nipiğ əutən minə kwənhauə.

²⁷ ?Rhawor? ?Naknarkurək ta? Takpəh narhakinien swatuk tuk nəpəhyen kafam yermamə. ?Rhawor? ?Nakpəh norien mared? Takpəh narkutien tuk nikirien kafam kirik piraovın.

²⁸ Mərig tukmə nakvən markurək, pa rımə nakaməsik natuakəmien kirik. Kini tukmə piraovın wi kirik ramvən markurək, pa rımə raməsik natuakəmien kirik. Mərig narmamə yamə mine kwəsarkurək tukasarə ye nipiğ əutən ripsaah ye kapəriə narəyen. Kini yakorkeikei mə jakni-əhu əmiə mə takhapəh nisarkurəkien tamə naksarə ye nipiğ əutən minə a.

²⁹ Piak minə mine nowinik minə, in e nıprai nəgkiarien kafak. Nımraghien kapətawə ye tokrei tanə e ruəkwəkwə. Ror məkneikin mə yermamə yame rınarkurək ta tukraməkeikei maməmnhawk tuk norien wok kape Yesu Yermaru rəmhen kin yame yermamə yame rıpəh hanə narkurəkien rirkun nəmnhawkien tuk norien wok kape Yesu Yermaru.

³⁰ Kini tukmə yermamə kirik rikin rəpou, rhuvə mə tukror əmə wok kape Kughen rəmhen kin yame rikin rıpəh nəpouyen. Kini tukmə yermamə kirik rikin ragien, rhuvə mə tukror wok kape Kughen rəmhen kin yame rikin tukrəkəkəh tukun. Kini tukmə yermamə kirik raməvrə, rikin tukrıpəh nıvənien tuk narımnar yame ravəh, mamor əmə wok kape Kughen.

³¹ Kini tukmə yermamə yame ramor bisnes

ye tokrei tanə, tukraməkeikei mīrkun mə kafan bisnes in nar apnapig əmə, meinai ye tokrei tanə e mine nihuvəyen kafan tikripirkək.

³² Yakorkeikei mə rikimiə tukripəh nəsik-pikien nar kirik kape tokrei tanə e. Ror pən, tukmə kwən kirik ripəh narkurəkien, rikin raməsik pik wok kape Yermaru mə tukrhawor-pən iran mine mor riki Yermaru ragien tuk wok yame in ramor.

³³ Mərig yermamə yame rimnarkurək, rikin raməsik pik əmə narimnar kape tokrei tanə mə tukrhawor pən iran mine mor piraovın kafan rikin ragien,

³⁴ kini kafan nərigien ramvən tuk nar kiraru: kafan piraovın mine wok kape Yesu Yermaru. Kini piraovın yame ripəh narkurəkien, uə piraovın wi, rikin raməsik pik wok kape Yermaru, mə tukrhawor pən iran mine kin nipran mine nərigien kafan ripəh nəmkəmikien ye nımri Kughen, mə in yermamə kape Kughen. Mərig piraovın yame rimnarkurək ta, in ramətərig pik tuk narimnar kape tokrei tanə mə tukrhawor mor kafan yerman rikin ragien.

³⁵ Yakamni-pre nəgkiarien minə e tuk nivəhsi-haktəyen nərigien kapəmiə. Mərig pa rimə yakamni-əhu əmiə. Mərig yakorkeikei mə taksəri-pən swatuk kape nımraghien yame ratuatuk, kini rikimiə tukraməsik pik wok kape Yesu Yermaru.

³⁶ Mərig tukmə kirpen yerman kirik mine piraovın wi kirik tuk narkurəkien, kini yerman rimə tukriwhin pi pom piraovın, mərig taktakun ai rikin raməsik mə tukripəh niwhin-minien narkurəkien, meinai pian a

rinaməpiəwharu, kini taktakun ai kwən a rikin rəsik mə rhuvə pəh karkurək-rə kapəriu. Rəmhen, kīrarkun narkurəkien kapəriu, pa rīmə kawəsik natuakəmien kīrik.

³⁷ Kini tukmə kīraru mīn kaworkeikei mə tukwarkurək, mərig yerman rikin rīmənəsik ta mə tukrəpəh narkurəkien, kini kīpəh hanə nīrpenien əriu mə tukwarkurək, kini kwən a ramarmaru ye nīpran, kini rikin raməsik mə tukrīpəh nīkīrien pian a, in mīn a ramor norien atuatur.

³⁸ Ror məkneikin mə yermamə yame ramarkurək iriu pian wi, in ramor nar atuatur; kini mərig yerman kīrik rīmə tukrəpəh əgkəp-əmə nīkīrien piraovīn, in ramor nar huvə rapita.

³⁹ Piraovīn tukraməkeikei marə iriu kafan yerman ye nīpig mīfam; mərig tukmə kafan yerman rīmḥə, in rīrkun narkurək-pənien ye yerman pīsīn mīn kīrik yame in rorkeikei. Mərig nar kīrikianə əmə, in tukraməkeikei markurək-pən ye kwən kīrik yame raməhuak kimi Yesu Yermaru.

⁴⁰ Mərig ye kafak nətərigien, tukmə piraovīn yame kīmḥə tan kīn rīpəh narkurək-mīnien, nar a rhuvə rapita yame kīmīni kīmə in tukrarkurək. Kini rīkīk raməsik mə Nanmīn kape Kughen raməmīr irak mīvəhsi-pə nəgkīarien e kimi yo mə jakni.

8

*Nəvīgīnien yame kamor sakrefaes kīn kimi nanmī nar mīnə
(Rom 14:1-23; 1 Kor 10:14-33)*

¹ Kîni taktakun ai jakəgkiar ye nəviginien yame kamor sakrefaes kîn kimi nanmî nar. Kitawə kharkun mhamə, “Kitawə m-fam kamhavəh nîrkunien.” “Nîrkunien” in nar kirik yame ramor narmamə kasausit tukun, mərig in e norien kape norkeikeiyen yame ravəhsi-haktə nîmraghien kape narmamə.

² Tukmə yermamə kirik rîkin raməsik mə rîrkun pik nar, mərig in rîpəh hanə nîrkunien nar kirik yame in tukrîpîrkun.

³ Mərig yermamə yame rorkeikei Kughen, Kughen rîrkun in.

⁴ ?Kîni rhawor ye nəviginien yame kamor sakrefaes kîn kimi nanmî nar minə? Kitawə kharkun mə nanmî nar in nar apnapig əmə kirik ye tokrei tanə; kîni kughen kwəskwəh minə kharkək; mərig Kughen kirikianə əmə.

⁵ Kamni kimə, “kughen kwəskwəh minə” mine “yermaru kwəskwəh minə” khapsaah eikîn e. In e neikuəyen əmə. Mərig nəfrakisien narmamə tiksîn kasəhuak kimi əria. Mərig nar apnapig kughen kwəskwəh minə aikîn, apa ye rao ye neai uə in e ye tokrei tanə,

⁶ mərig tuk ətawə, Kughen kirikianə əmə, in e Tatə Kughen. Narîmnar m-fam ramsî-pən iran. Kîni In ravəhsi-pə nîmraghien kimi ətawə mə kitawə tukSOR nəkwan. Kîni Yermaru kirikianə əmə, in e Yesu Kristo. Kîni Kughen rîmnor swatuk kîmin mə tukror narîmnar fam ye neai mine ye tokrei tanə. Kîni Kristo rîmnor swatuk kimi ətawə mə kitawə tukhamragh.

⁷ Məriḡ pəh nien mə narmamə m-fam kharkun nəḡkiarjen e. In apa kupan, kimiə tiksın nimnasəhuak kimi nanmi nar minə ye niḡig m-fam. Kini taktakun ai, niḡig nakasən nusai nar yame kimnor sakrefaes kin kimi nanmi nar, rikimiə raməsik mə nakhasiai əfrakis kughen kwəskwəh minə a. Nhatətəyen kapəmiə riḡəh niskaiyen, kini niḡig nakasən nusai nar yame kimnor sakrefaes kin kimi nanmi nar, nakamhəḡin mhata mə nakasor təvhəḡə has.

⁸ Məriḡ nəvḡḡinien to riḡəh norien ətawə khauə ipakə tuk Kughen. Tukmə khapəh nisənien nusai nar a, uə kisən nusan, nətəriḡien kape Kughen tuk ətawə rəmhen əmə.

⁹ Rhuvə əmə. Nakharkun nisəri-pənien naha swatuk yame naksorkeikei mə taksəri-pən. Məriḡ takhapəh nisorien nar kirik mə in tukror mə yeməhuak kirik yame nhatətəyen kafan riḡəh niskaiyen tukrəm kini rətəriḡ pik tukun kini mimir ye nhatətəyen kafan.

¹⁰ Yakamni məkneikin meinai tukmə kimiə yamə mine nakwənhavəh ta nirkunien e nakhavən ye nəkwai nimə kaməhuak kimi nanmi nar ikin minə a mə taksən nusai nar, kini yermamə kirik yame nhatətəyen kafan riḡəh niskaiyen raməm, ? rikin tukrhaw-əsik? Tamə naksən nusai nar, mhavi-pən kafan nətəriḡien, kini in min ramvən imə mən nusai nar yame kimnor sakrefaes kin kimi nanmi nar; kini kafan nəriḡien ror kiraru tukun.

¹¹ Ror məkneikin mə kimiə yamə mine nakwənharkun ta mə kughen kwəskwəh

rirkək, naksor piaumiə yame Kristo rimamhə tukun, yame rikin rīpəh niskaiyen, rəpəh kafan nhatətəyen ye Kristo.

¹² Nīpīg naksor norien has e ye kimiə kirik, kini masoriah rikin yame rīpəh niskaiyen, masor mīn norien has ye Yesu Kristo.

¹³ Ror məkneikin mə tukmə nar kirik yame yakamən ramor piak ramimir ye kafan nhatətəyen, kini rhuvə mə jakpəh-nən-mīnien nəviginien a, mə in tukrīpəh mīn nimirien ye kafan nhatətəyen.

9

Polramni mə ratuatuk mə narmamə tukhasiai in mhavəhsi-pən nərok kīmin rəmhen kīn aposol

¹ ?Rikimiə raməsik mīmə yakirkun norien naha nhagin yame yakorkeikei, uə nīkam? !Əwəh, yakirkun! ?Yo aposol kirik uə nīkam? !Əwəh, yo en! ?Yimnəm Yesu Yermaru kapətawə kīn nimirik uə nīkam? !Əwəh, yimnəm! ?Kimiə e kwənkwai wok kafak yame yimnor ye nhag Yesu Yermaru, uə nīkam? !Əwəh!

² Tukmə ror narmamə tiksīn kamhāni mhamə pəh nien mə yo aposol. Mərig nəfrakisien mə kimiə to nakhapəh nhānien məknakin, meinai nimirghien kapəmiə ye Yesu Yermaru ramhajoun-pən mə yo aposol kirik.

³ Yakamhorpin nəgkiārien kape narmamə tiksīn yamə mīne kamhāni mhamə pəh nien mə yo aposol kirik.

8:11: Rom 14:15,20
26:16; 1 Kor 15:8-9

8:13: Rom 14:21
9:2: 2 Kor 3:2-3

9:1: Wok 22:17-18;

⁴ ?Ratuatuk mə kimawə aposol minə yaksaiyoh əmiə kın nəviginien mine nar yame tuknim, uə? Əwəh, ratuatuk əmə.

⁵ Aposol minə tiksın, mine naorahi Yesu Yermaru minə, mine Pita, kapəriə nıpiraovın yamə mine kasəhuak kimnamhakwasig kın əriə mhatərhav masəriwək nıpig kimnasor wok kape Yesu Yermaru. ?Kini ratuatuk mə kimawə jaksor min məknakin, uə nıkam?

⁶ ?Uə rikimiə raməsik mə yo mine Banabas, kimru pisin əmə jakawəkeikei mawor wok atuk tuk mane tuk nəviginien nəmru mine napirien mine nəriwəkien?

⁷ Sərig-ru. ?Nakharkun mə to mobael kirik ror wok kini rikin rıpəh norkeikeiyen mə tukərok in tukun uə? Nıkam, rorkeikei mə tukərok in. ?Uə nakharkun mə to yermamə kirik rəsim, kini mıpəh nıvəhyen kwənkwan mən uə? ?Uə nakharkun mə to yermamə kirik raməvigın nar mıragh, to rıpəh nənien kirik uə?*

⁸ ?Rikimiə raməsik mə ta mə narımnar yamə mine yakamni ramsi-pən əmə ye nərigien kape narmamə uə? !Nıkam! Kını loa ramni min əmə nar kirikianə yame yakamni.

⁹ Kimirai ye loa kape Moses kimə,
 “Nıpig hos kirik ramor wok kirik kafam, kini tukmə rorkeikei mə tukrəvigın, takpəh nını-əhuyen.”† *(Dut*

9:4: Luk 10:8 * **9:7:** Nəgkiarien kape Gris ramni, “?Nakharkun mə to yermamə kirik ramarha tuk sipsip, to rıpəh nınımien melek kape sipsip?” † **9:9:** Dut 25:4 ramni mə tukmə nar mıragh kirik kamni kimə ox ramor wok kirik kafam, takpəh nınıəhuyen in mə tukrıpəh nəviginien. Əm-ru min 1 Tim 5:18.

25:4).

?Rhawor? ?Riki Kughen raməsik əmə hos,

¹⁰ uə raməsik min ətawə? Əwəh, kimivəhsi-pə loa e tuk kapətawə nihuvəyen, meinai narmamə yamə mine kasəkupən mamhahu nar ye nəsimien, mine yamə mine khakwasig mamhavəh, iriə m-fam nərigien kapəriə kirikianə əmə mə tuksən nəviginiən ye nəsimien a.

¹¹ Ye wok minə kapəmru irəmiə, rəmhen kin mə yakəwəsim kirik, mə kimiə taksəvigin ikin; in e mə kimiə takhavəh Nanmin kape Kughen. ?Kini rhawor? ?Riskai tuk əmiə mə taksarpin nasituyen mhavəhsi-pə mane rəmhen tuk nəviginiən nəmru uə?

¹² Narmamə pisin minə kharkun nisaiyohyen əmiə kin nəviginiən; kini ratuatuk əmə, meinai iriə kassor wok kape Kughen. ?Kini rhawor irəmru Banabas? Naiyohyen kapəmru in ratuatuk əgkap.

Nar apnapig yakrarkun niwəkeikeiyen kimi əmiə tuk nərokien kape wok kapəmru, mərig kimru yakrapəh niwaiyohyen. Kimru rikimru ragien əmə mə jakrəpəh nirərhəyen nərokien, nar apnapig mə narəyen kapəmru rəutən, tamə yakravəh nərok, narmamə khani hah əmru tuk wok kapəmru, misətapig kin nəvsaoyen huvə kape Yesu Kristo yame yakarəni-ərhav.

¹³ ?Nakharkun uə nikam mə narmamə yamə mine kasor wok ye Nimə Ehuə kape Kughen, kamhavəh nəriə aikin nəviginiən rəmhen kin nərokien kapəriə? Kini narmamə yamə mine kasor wok ye tebol, ikin kamor sakrefaes ikin,

9:10: 2 Tim 2:6

9:11: Rom 15:27

9:12: Wok 20:34; 2 Kor

11:9

kamhavəh nəriə aikin nəviginien rəmhen kin nərökien kapəriə.

14 Ye swatuk kirikianə əmə min, Yesu Yermaru rimni mə narmamə yamə mine kamhani-ərhav nəvsaoyen huvə, tukaməkeikei kivəhsipən nərökien kapəriə meinai kamhani-ərhav nəvsaoyen huvə.

15 Mərig yakrapəh niwaiyohyen əmiə kin narimnar yame ratuatuk mə to yakwaiyoh kin. Mərig pəh nien mə yakamrai nəkwəkwə e mamaiyoh kin nərökien. Rikik ramagien əmə mīmə yakamni-ərhav nəvsaoyen huvə kape Kughen, kini kipəh nərökien yo iran. Ror pən, yakpəh norkeikei-əgkəpien mīmə kimiə taksərok yo iran.

16 Mərig pəh nien mə yakamausit mə yakamni-ərhav nəvsaoyen huvə, meinai Kughen raməkeikei kimi yo mə jakni-ərhav. ! Kini nəmhəyen ehua tukruə tuk yo tukmə yakpəh nəvsao-ərhavyen kin nəgkiarieren huvə!

17 Mərig tukmə yakamni-ərhav nəgkiarieren kape Kughen meinai yakorkeikei mamor məkneikin, ratuatuk əmə mə jakvəh nərökien iran. Mərig Kughen e in e rimirpen yo mə jakor wok e, kini ror məkneikin mə jakaməkeikei mamor.

18 ? Kini naha nhagin e kafak nərökien? In əmə e, mə nipig yakamni-ərhav nəvsaoyen huvə, yakamni-ərhav apnapig əmə, mipəh nivəhyen nərökien iran. Kini ror məkneikin yakpəh naiyohyen kin nar kirik, nar apnapig in ratuatuk mə to yakaiyoh kin.

19 Yermamə kirik rīpəh narmaruyen irak, mərig yimivəhsi-əhu atuk yo mə yo slef əmə kape narmamə mi-fam mə jakvi-pə narmamə khapsaah khauə tuk Yesu Kristo.

20 Nīpig yimnaməriwək kimawə nəmə Isrel, yimauə rəmhen əmə kin nəmə Isrel, mə jakvi-pə əriə khauə tuk Kristo. Kini nar apnapig loa rīpəh narmaruyen irak, nīpig yimnəsəriwək kimawə miriə narmamə yamə mine kasəri-pən loa, yimauə məmhen kin əriə, mə jakvi-pə əriə khauə tuk Kristo.

21 Nīpig yimnaməriwək kimawə narmamə yamə mine loa rīpəh narmaruyen irəriə, yimauə məmhen kin əriə. Yimnor məkneikin mə jakvi-pə əriə khauə tuk Kristo. (Mərig yakpəh narakikinien loa kape Kughen. Nīkam. Loa kape Kristo ramarmaru irak.)

22 Nīpig yimnaməriwək kimawə narmamə kapəriə nhatətəyen rīpəh nīskai-pīkien, yimauə məmhen kin əriə mə jakvi-pə əriə pəh khauə tuk Kristo.‡ Yimauə məmhen kin narmamə mīfam, mə ye norien minə fam jakvi-pə tiksīn khauə tuk Kristo.

23 Yakamor məknakin mə nəvsaoyen huvə tukrivən ikin minə fam mə yo min jakvəh nihuvəyən yamə mine iriə kape narmamə yamə mine kamhani nəfrakisien iran.

24 ? Nakharkun uə nīkam mə, ye naiyuyen, narmamə m-fam tuksaiyu, mərig kirikianə əmə

9:20: Wok 21:20-26 ‡ 9:22: Narmamə mine e kapəriə nhatətəyen rīpəh nīskai-pīkien, iriə e yamə mine khamə ta mə rahas tuk nənien nusai nar yame kivəhsi-pən ta kimi kughen eikuə minə. Kini nīpig Pol rimnamarə iriə miriə, in min rimipəh nənien nusai nar a.

9:22: 2 Kor 11:29

tukrapita fam əriə? Kini rhuvə mīmə kimiə tak-saiyu ye norien kape naiyuyen yame taksarkut pik mə taksor win.

²⁵ Narmamə yamə mine kisorkеikei mə tuksaiyu ye naiyuyen tukhawhai əriə minə ye naiyuyen, mə tuksor win mhavəh nərokien kirik yame to ripəh nəmirien ror tu. Mərig kitawə kisaiyu mə tuksor win mhavəh nar kirik yame tukraməmir kape rerin.

²⁶ Ror pən yakpəh naiyu-apnapig-əməyen rəmhen kin yermamə yame ramaiyu tuk nəvkirien ramaiyu; kini yakpəh narukien kin kwermik rəmhen kin yermamə yame ramor boksing ramaruk kin kwermın maməsik nimago-ago.

²⁷ Nıkam. Yakawhai niprak mīmə tukror wok atuə kin kafak, mə nipig yakwəni-ərhav ta nəvsaoyen huvə kimi narmamə khapsaah, iriə tukhauə ye naiyuyen a, kini yo jakpəh nuəyen rəmhen kin yermamə kirik yame rımnakapir loa kape naiyuyen, kini karakikin in ye naiyuyen.

10

Pol ramni-ərhav norien kape nəmə Isrel kupan

¹ Piak minə mine nowinik minə, yakorkeikei mə takharkun mə nipig ripmawə minə kamnhaier Ijip, napuə rimuvrig əpis əriə m-fam; kini iriə m-fam kimisəviəfugin ye tahik.

² Kini Kughen rımnor baptaes irəriə m-fam ye tahik mine napuə a, mə tukhauə narmamə kape Moses minə.

³ Kini iriä m-fam kimisän näviginien kirikianä əmə yame rıması-pən ye Nanmın kape Kughen.

⁴ Kini mhanım nu kirikianä əmə yame rıması-pən ye Nanmın kape Kughen, meinai kimnhanım nu ye kapiet kape Nanmın kape Kughen yame kimnasəriwək iriä min, yame in e Yesu Kristo.

⁵ Nar apnapıg iriä kimisor məkneikin, mərig iriä khapssah, Kughen rikin rıpəh nagienien tuk əriä, kini kwənhamhə apa ikin pisin pisin apa ye tıpəvsik.

⁶ Kini Kughen rımneighan kın narımınar mınə e mə tukror kwirig kimi ətawə e towei mine mə kitawə tukhapəh nhasıgovinien norien has kape kaha mınə kupan, mhapəh nisərəhu-pəniēn nərigien kapətawə ye norien has mınə rəmhen kın yame kimnasor apa kupan.

⁷ Takhapəh nisəhuakien kimi nanmı nar rəmhen kın yame iriä tiksın kimnasəhuak kimi nanmı nar kupan. Meinai Nəkwəkwə kape Kughen ramni mımə,

“Narmamə kimisəkwətə mə tuksəvıgın mamhanım, kini masərer mə tuksor danis e yame ravi-pən əriä ikin rahas ikin.” *(Eks 32:6)*

⁸ Rahas mə kitawə tukhavən apıs apıs tuk ətawə mınə rəmhen kın yame kimnasor kupan kini iriä m-fam twenti tri taosen kimnhamhə ye nıpig kirikianä əmə.

⁹ Rahas mə kitawə tuksor narımınar yame ravi-pə niemha kape Kughen Yermaru rəmhen kın

10:3: Jon 6:31; Eks 16:4,35 **10:4:** Eks 17:6; Nam 20:11 **10:5:** Nam 14:29-30 **10:6:** Nam 11:4,34; 1 Kor 10:11 **10:8:** Nam 25:1-9

yame iriə tıksın kımisor kupan, kini snek rəs əriə khamhə.

¹⁰ Rahas mə naksatmunmun ye Kughen rəmhen kın yame iriə kımnasor kupan, kini agelo kape nımhəyen rhopni əriə.

¹¹ Narımnar mınə a kımnhauə ye nımraghien kape kaha tu mınə apa ye tıpəvsik, mamor kwirig kimi ətawə tukun. Kini kımırai-pən nəvsaoyen mınə a ye nəkwəkwə mə tukramsıg ətawə e towei mine meinai Nıpig Kwasıg ruauə ipakə.

¹² Kini tukmə rıkimia raməsik mımə nakasərer tım tım, takasərig əmia, meinai kımia mın nakharkun nımırien ye norien has mınə e.

¹³ Nıvəhsi-pən vəhsi-pənien yame ramuə ye nımraghien kapəmia, in rəmhen əmə kın yame kımnor fam ye narmamə mınə. Mərig nıpig m-fam, Kughen ramor kafan nəgkiarien. Kini In rıpəh neighanien kın nıvəhsi-pən vəhsi-pənien kırık tukruə ye nımraghien kapəmia yame in riskai rapita nəsaninien kapəmia. Mərig nıpig nıvəhsi-pən vəhsi-pənien ramuə ye nımraghien kapəmia, Kughen tukror swatuk kırık mə takharkun nisərer-tımtımien, mə nar kırık tukrıpəh nıvi-pənien əmia ye nahasien.

*Nanmi nar mine nəməhuak mınə
(Rom 14:1-23; 1 Kor 8:1-13)*

¹⁴ Ror məkneikın, yo mınə tıksın, sap ta ye norien kape nəhuakien kimi nanmi nar mınə.

¹⁵ Kımia nakharkun nar, kini mısəkir atuk nəgkiarien kafak mə in rhuvə uə rahas.

¹⁶ Nakharkun mə nı̄pı̄g kıtawə kasən Nəviginien Rhakə, kamhani vi vi Kughen tuk ninimien, mamhanım, rəmhen mə kıtawə kwənhauə ye nı̄prai Kristo misor kirikianə. Kini nakharkun mə nı̄pı̄g kıtawə kasən bred yame kaməkəpır-pır kaməwhai, kıtawə kwənhauə kirikianə kıtawə Kristo.

¹⁷ Kıtawə khapsaah, mərig kisəmhen əmə kin mə nı̄praitawə kirikianə əmə, meinai bred kirikianə əmə, kini kıtawə m-fam kasən bred a.

¹⁸ Nakharkun mə nı̄pı̄g narmamə kasən nusai nar yame pris rıvəhsi-pən ta kimi kughen kirik, rəmhen kin mə kasəhuak kwis iriə pris kimi kughen a.

¹⁹ ? Nakharkun nı̄prai nəgkiarieren kafak? ? Nakhamə ta mə yakamni mə nusai nar yame kinnor sakrefaes kin kimi nanmi nar, nəsaninien aikin kafan uə? Nı̄kam, rikək. ?Mərig rhawor? ? Nakhamə ta mə yakamni mə nanmi nar iriə kughen əfrakis minə uə? Nı̄kam.

²⁰ Mərig yakamni mə nı̄pı̄g narmamə kasor sakrefaes kimi nanmi nar, yarmhə en. Pa rımə sakrefaes a ramvən kimi Kughen. Kini yakpəh norkeikeiyen mə taksor kirikianə kimiə yarmhə.

²¹ Takhapəh nhavəniyen misən bred mine waen kape Nəviginien Rhakə, misarə mhavən min ye nimə kaməhuak kimi nanmi nar ikin misən nar yame kamor sakrefaes kin mine waen kape yarmhə minə.

²² Naksor məkneikin masor Yesu Yermaru ramor jalus tuk əmiə. ? Rikimiə raməsik mə ta

10:16: Mat 26:26-28**10:17:** Rom 12:5**10:18:** Lev 7:6**10:19:** 1 Kor 8:4**10:20:** Dut 32:17; Rev 9:20**10:21:** 2 Kor

6:15-16

mə nəsaninien kapəmiə rehuə rapita Kughen uə?

²³ Narmamə tiksın kamhani mhamə, “Rhuə mə jakor naha nhagin yame nıprak rorkeikei.” Mərig yo yakamni mə pəh nien mə norien minə fam kisasitu irətawə. Mərig narmamə tiksın kamhani mhamə, “Rhuə mə jakor naha nhagin yame nıprak rorkeikei.” Mərig yo yakamni mə pəh nien mə narımnar fam ravəhsi-haktə nımraghien kapətawə.

²⁴ Rıpəh nıhuvəyən mə kımıə kırık tukrərig pısın əmə in; mərig tukraməkeikei mamərig in minə tiksın.

²⁵ Sən nusai naha nar mıragh yame kavəh nımırın ye maket, mərig takhapəh nısayohyen tukun mə kwəsor ta sakrefaes kın kımı nanmı nar uə nıkam, kını rıkımıə tukrıpəh nətərig-pıkien tukun.

²⁶ Norien e rhuə əmə meinai Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə,

“Tokrei tanə e, mıne narımnar fam aikın, iriə kape Kughen Yermaru.” *(Sam 24:1)*

²⁷ Kını tukmə yermamə yame rıpəh nəhuakien raiyoh ik mə takvən ye nəkwai nımə kafan mawəvıgın kwis, kını rıkim tukragien mə takvən. Ən naha nhagin yame ravəhsi-pre, mıpəh nıayohyen tukun mə kımnor sakrefaes kın kımı nanmı nar uə nıkam. Rıkim tukrıpəh nətərig-pıkien tukun.

²⁸ Mərig tukmə ramni-pre tuk ik mımə, “Kımnor sakrefaes ye nusai nar mıragh e kımı nanmı nar,”

10:22: Eks 20:5, 34:14; Dut 4:24, 32:21; Jos 24:14; Sam 78:58

10:23: 1 Kor 6:12 **10:24:** Rom 15:1-2

kini rhuvə mə takpəh nənien, tamə raməm ik nakamən, rikin raməsik mə nakamor təvhagə has.

²⁹ Pəh nien mə nar has tuk ik, mərig in nar has ye nətərigien əmə kafan. Narmamə tiksın khamə, “?Mərig rhawor e nətərigien kape yermamə kirik raməkir kafak norien yame yakorkeikei mə jakor, kini mamətapig kin yo mə jakpəh norien nar kirik?”

³⁰ ?Tukmə yakamni vi vi Kughen tuk nəviginien, kini mamən, rhawor e narmamə kamhani mhamə yakamor təvhagə has ye nımri Kughen? ! Yaknəhuak-pən ta ye nəviginien a!”

³¹ Mərig yakamni mə naha nhagin yame taksor, tukmə nakasəvigin, uə nakamhanım, takasəkeikei misor əriə m-fam ye norien yame ravəhsi-haktə nhag Kughen.

³² Takhapəh nisorien mə yermamə kirik tukrimir ye kafan nhatətəyen, nar apnapig mə in yemə Isrel, uə yemə Gris, uə yermamə kirik ye nıməhuak kape Kughen.

³³ Sor norien a rəmhen kin norien kafak yame yakamarkut mə jakor riki narmamə m-fam rikiriə tukragien tukun ye norien minə fam. Yakamor məkneikin meinai pəh nien mə yakamərig pisin əmə yo, mərig yakamərig nukwhao mə Kughen tukrivəh miragh əriə.

11

¹ Takhasigəvin yo rəmhen kin yame yo yakamsigovin Yesu Kristo.

Norien kape nəhuakien

10:28: 1 Kor 8:7 **10:30:** 1 Tim 4:4 **10:31:** Kol 3:17 **10:32:**
Rom 14:13 **10:33:** 1 Kor 9:20-22 **11:1:** 1 Kor 4:16

² Yakamni vi vi əmiə meinai nakhapəh nisəru-kinien yo ye narimnar fam yame yimnor kini mamhajoun, kini nakharaptəəkən nhajounien yamə mine yimnhajoun əmiə kin.

³ Mərig yakorkeikei mə kimiə m-fam takharkun mə kapən kapə narmamə m-fam, Kristo, in ramarmaru irəriə; kini kapən kapə piraovın, kafan yerman, in ramarmaru iran. Kini kapən kapə Kristo, in Kughen, ramarmaru iran.

⁴ Tukmə yerman kirik raməvəvhao nıpig in raməhuak uə nıpig ramni-əhrav nəgkiarien yame Kughen rımivəhsi-pən kimin, in ramor auris Kristo.

⁵ Mərig piraovın ramor auris kafan yerman tukmə rıpəh nəvəvhaoyen ye nıpig yame raməhuak uə nıpig ravəhsi-ərhav nəgkiarien yame Kughen ravəhsi-pən kimin. Norien a ror naurisien rəmhen kin yame kimnəki kapən kapə rıpiəriə.

⁶ Rhuvə mə piraovın kirik yame rıpəh norkeikeiyen mə tukrəvəvhao məknakin, rhuvə mə tukəki kapən kapə pəh narmamə tukhani mə in yerman, pəh in tukrauris tukun. Tukmə norien a ror auris tukun, rhuvə mə tukrəvəvhao.

⁷ Rhuvə mə narman tukhapəh nisəvəvhaoyen ye nıpig kape nəhuakien meinai Kughen rımnor yerman ravəh nanmın kafan, mə tukəm-pən nihuvəyən iran kape Kughen; mərig tukəm-pən nihuvəyən kape yerman ye piraovın.

⁸ Ror məkneikın meinai in apa kupan, pəh nien mə Kughen rımivəh piraovın mor yerman kin; mərig rımivəh yerman mor piraovın kin.

⁹ Kini pəh nien mə Kughen rimmor yerman mə tukrasitu ye kafan piraovın, mərig rimmor piraovın mə tukrasitu ye kafan yerman.

¹⁰ Ror məknakin mə piraovın tukraməkeikei məvəvhao ramor nımtətien mə in ramsiai kafan yerman pəh agelo minə tuksəm kharkun mə ramsiai əfrakis kafan yerman.

¹¹ Mərig ye nımraghien kapətawə yamə mine kasofugin-pən ye Yesu Yermaru, piraovın to rıpəh narə-pisınien; kini yerman to rıpəh narə-pisınien,

¹² meinai in apa kupan Kughen rımivəh yerman mor piroavın kin. Mərig taktakun ai, narman minə fam, nıpiraovın kaseimək kin əriə. Kini narımmar m-fam ramsi-pən tuk Kughen.

¹³ Taksəm əmhen mə ratuatuk mə ? piraovın yame raməhuak kimi Kughen tukrvəvhao uə nıkam?

¹⁴ Narmamə m-fam kharkun mə yerman yame nımar nıkwənen rapomh, tukror naurısien kımın, [tukamni kımə in rəmhen kin piraovın].

¹⁵ Mərig tukmə piraovın kirik nımar nıkwənen rapomh, rıkin tukragien tukun, kini narmamə tuksəgnəgin in tukun, meinai Kughen rımivəhsi-pən nımar nıkwəne piraovın rəmhen mə kafan kəvəvhao.

¹⁶ Mərig tukmə yermamə kirik rımə tukrəgkiar kimi yo tuk nar a, kini yakamni məkneikin mımə norien pısın mın kirik ye yama rıkək; nıməhuak pısın pısın minə kasəri-pən swatuk kirikianə.

Norien kape Nəvigınien Rhakə

¹⁷ Ye nəgkiarien yamə mine jakni-pre tuk əmiə ai taktakun, to yakpəh nini-vivi-yen əmiə, meinai

nəkwətə-kwisien kapəmiə rīpəh nasituyen, məriḡ ramoriah əmə əmiə.

¹⁸ Nar kupan yame jakni in e mə yimnəriḡ nəvsaoyen kirik mə nīpīḡ nakasofuḡin əmiə minə mə taksəhuak, kini misarə maseikus-eikus min kapəmiə kwhen. Kini rikik raməsik mə nəvsaoyen a yimnəriḡ in nəfrakisien.

¹⁹ Nakhamə ta mə takasəkeikei masəwhai kwhen kapəmiə mə tukror əpu mə kimiə ni-pa mine Kughen rikin tukragien tuk əriə.

²⁰ Nīpīḡ nakasofuḡin əmiə minə, masən Nəviḡinien Rhakə, nakhamə ta mə naksəri-pən əfrakis norien kape nənien Nəviḡinien kape Yesu Yermaru. Məriḡ taksəm-ru norien e kapəmiə. Pəh nien mə naksəri-pən norien atuatur kape nənien Nəviḡinien kape Yesu Yermaru,

²¹ meinai nīpīḡ nakasəviḡin, kimiə kirikianə kirikianə nakasəviḡin, mhapəh nhawhinien əmiə minə tiksīn. Tiksīn kisəmkərəv, tiksīn kisapis kin waen.

²² Tukmə nakhamə taksəviḡin kirikianə kirikianə mamhanim, taksor əmə apa iməmiə yerkwanu minə, kwasig ikin nakpihavən ye niməhuak. Məriḡ norien kapəmiə rīpəh nisaiyen niməhuak kape Kughen; mamor auris yavən has minə. ?Kini jakni-pre naha nhagin tuk əmiə? ? Jakni vi vi əmiə tuk norien a uə? !Nikam, to yakpəh nini-vivi-yen əmiə tukun!

²³ Meinai yaknhajoun ta əmiə nhajounien yame ramsi-pən tuk Yermaru. Yenpiḡ a, kwasig ikin keighan-pən kin Yesu Yermaru ye kwermi tukmir minə, in rimivəh bred

24 mīni vi vi Kughen tukun, kini mhapu, kini mīmā, “In e nīprak yame tukrakapir tuk əmiā. Taksor məknakin, mə rikimiā tukraməsik Yo.”

25 Ye norien kirikianə əmə mīn, nīpig kwəsəvigīn ta, In rīmivəh pənkin waen mīni mīmā, “Kap waen e in nītawik yame ramhajoun promes vi yame Kughen ramor kimi narmamə. Nīpig takhanim rikimiā tukraməsik Yo.”

26 Tuk nar e, nīpig tukmə nakasən bred a, uə nakhanim waen a, nakamhani-ərhav nīmḥəyen kape Yesu Yermaru mīseriaji tukrīrerīg-pə mīn.

27 Ror məkneikin, yermamə yame ramən bred uə ramnim waen ye kap kape Yesu Yermaru ye norien yame rīpəh natuatukien, in ramor təvhagə has mamoriah nīprai Yesu Yermaru mīne nītawin.

28 Mərig kwasig ikin nakasən bred mamhanim kap waen, takasəkeikei mīsəm əmhen ta kapəmiā nīmraghien.

29 Meinai yermamə yame ramən bred mamnim kap waen, mərig rikin rīpəh nəsik-huvəyen nīprai Yesu Yermaru, nənien mīne nīnimien kafan ravi-pə atuk əmə narpinien kimin.

30 Ror məkneikin mə kimiā khapsaah nīpraimiā raməpou kini nakhamhə, kini kimiā tiksīn nakwənhamhə ta.

31 Mərig tukmə kitawə kirikianə kirikianə kisəm əmhen ta nīmraghien kapətawə, kwasig ikin mīsən Nəvigīnien Rhakə, tamə Kughen tukravəhsi-pə narpinien kimi ətawə.

32 Nīpig Yesu Yermaru tukraməko atuatak ətawə, ramor məkneikin mə nīpig In tukrəkir

narmamə ye tokrei tanə mor narpinien kimi əriə, kini kitawə tukhapəh nhavəhyen narpinien kitawə miriə.

³³ Ror məkneikin piak minə mine nowinik minə, nipig takhauə kirikianə mə taksən Nəviginien Rhakə, takaseito kin əmiə minə tiksın.

³⁴ Tukmə yermamə kirik rəmkərəv, rhuvə mə tukrəvigin ta apa iman yerkwanu ai muə, tamə ruə ye nofuginien, mən pisin nəviginien kin narmamə tiksın, kini Kughen rıvəhsi-pən narpinien kimin.

Kini nipig jakurə tuk əmiə, jakvəhsi-pre swatuk ye narimnar pisin minə tiksın yame nakasaiyoh-pə kin.

12

Nanmin kape Kughen ravəhsi-pə nirkunien pisin pisin

(Rom 12:4-8)

¹ Piak minə mine nowinik minə, pəh yakəgkiar ye nirkunien pisin pisin yamə mine Nanmin kape Kughen ravəhsi-pə kimi ətawə, meinai yakorkeikei mə kimiə takasəkeikei mharkun.

² Kimiə nakharkun mə apa kupan, nipig nımnhapəh nisəhuakien kimi Kughen, kivi-pən nətərigien kapəmiə kamkir-pən əmiə ye swatuk tuk nəhuakien kimi nanmi nar yamə mine khapəh nisəgkiarien.

³ Ror məkneikin, yakamni-pre tuk əmiə mə tukmə yermamə ramni hah Yesu Kristo, pəh nien mə Nanmin kape Kughen rıvəhsi-pən nəgkiarien a kimin; kini Nanmin kape Kughen əmə ramor yermamə nirkun niniyen mə Yesu in Yermaru.

4 Nanmın kape Kughen ravəhsi-pə nırkunien pısın pısın mınə kimi ətawə; mərig Nanmın kırıkianə əmə.

5 Kitawə kasor wok pısın pısın rıpsaah, mərig Yermaru kırıkianə əmə yame kasor wok kafan.

6 Kitawə kasor wok ye norien pısın pısın rıpsaah, mərig in Kughen kırıkianə əmə yame ramor wok ye nımraghien kape narmamə mıfam mə iriə tuk-sor wok mınə fam a.

7 Kini Nanmın kape Kughen ravəhsi-pə nırkunien pısın pısın kimi ətawə kırıkianə kırıkianə mə kitawə tuksasitu irətawə mınə fam.

8 Nanmın kape Kughen ravəhsi-pən nəgkiarien kape nırkunien kimi yermamə kirik; kini Nanmın kırıkianə əmə rıvəhsi-pən nırkunien nar kimi yermamə pısın kirik.

9 Kini Nanmın kırıkianə əmə ravəhsi-pən nhatətəyen kimi yermamə pısın kirik mın. Kini Nanmın kırıkianə əmə ravəhsi-pən nırkunien kimi yermamə pısın kirik mın tuk nor-huvəyen yermamə.

10 Kini mivəhsi-pən mın nırkunien kimi yermamə pısın kirik mın tuk norien nımtətien mınə. Kini mivəhsi-pən mın nırkunien kimi yermamə pısın kirik mın tuk nını-ərhavyen nar kirik kwasig ikin nar ai rıpiamuə. Kini mivəhsi-pən mın nırkunien kimi yermamə pısın kirik mın tuk nəkiriən nanmın pısın pısın mınə. Kini mivəhsi-pən mın nırkunien kimi yermamə pısın kirik mın tuk nınıyen nəgkiarien kape tanə pısın pısın mınə. Kini mivəhsi-pən mın nırkunien kimi yermamə pısın kirik mın tuk nhopraiyeən nıprai nəgkiarien

minə a.

¹¹ Nirkunien minə a, iriə m-fam kamhasi-pən əmə tuk Nanmın kirikianə əmə, kini ravəhsi-pə kimi ətawə kirikianə kirikianə ye swatuk yame Kughen rorkeikei.

Nuhpikinien ye nıprai yermamə

¹² Narmamə kape Kristo kisəmhen əmə kin nıprai yermamə, yame in kirikianə əmə, mərig nor-norin minə rıpsaah. Kini nar apnapig mə nor-norin pisin pisin minə, kamharpin-pən ye nıpran kirikianə əmə.

¹³ Ye norien kirikianə əmə min, kitawə tiksın, kwənərəus kape Isrel; tiksın nəmə Gris; tiksın slef; tiksın pəh nien mə slef; mərig Nanmın kape Kughen kirikianə əmə rimnor baptaes irətawə fam mımə tukhauə kirikianə əmə ye Kristo. Kini kitawə kamhavəh* Nanmın kape Kughen yame in kirikianə əmə.

¹⁴ Sətərig-ru. Nıprai jir, pəh nien mə norin kirikianə; mərig nor-norin rıpsaah.

¹⁵ Nar apnapig nıhun ramni mımə, “Mərig in ai pəh nien mə yo kwermın, pəh nien mə yo nori nıprai yermamə kirik,” mərig nəgkiarien kafan rıpəh norien nıhun mə pəh nien mə in nor nıprai yermamə.

¹⁶ Nar apnapig nımətirgin ramni mımə, “Mərig in ai pəh nien mə yo nımrin, pəh nien mə yo nori nıprai yermamə kirik,” mərig nəgkiarien kafan rıpəh norien nımətirgin mə pəh nien mə in nor nıprai yermamə.

12:11: 1 Kor 7:7 **12:12:** 1 Kor 10:17 * **12:13:** Gris ramni nuhpikinien mımə, “Kitawə kamhanım Nanmın kirikianə əmə.” **12:13:** Kal 3:28

17 ?Tukmæ nɪprai jir, nɪmrɪn in-əmæ-in-əmæ, kini tukrhawor pæn iran mine mamærig nar? ?Kini tukmæ nɪprai jir nɪmætirgin in-əmæ-in-əmæ, tukrhawor pæn iran mine mamærig næmiæv nar?

18 Mærig nɪkam. Kughen rɪmnærəhu nor-nor yermamæ yame In rorkeikei mæ tukhaswin aikɪn.

19 ?Tukmæ iriæ fam norɪn kirikianæ əmæ, kini nɪpran ramæker-pæn pukaa?

20 Mærig næfrakisien mæ nor-norɪn rɪpsaah, mærig nɪpran kirikianæ əmæ.

21 Nɪmri jir to rɪpəh nɪni-pənien tuk kwermi jir mɪmæ, “Yo yakəpəh ik, yo yaknəmhen ta.” Kini kapən kapə to rɪpəh nɪni-pənien tuk nɪhun mir mɪmæ, “Ah. Yakəpəh əmiru. Yo yaknəmhen ta.”

22 To rɪpəh norien məknaɪn. Nor-nori nɪpraitawə yamæ mine rikitawə raməsik mæ iriæ kasəpəu, mærig to khapəh nɪsəpəhyen.

23 Nor-nortawə yame ror naurisien, tukhagin huvə tukun. Kini nor-nortawə yame rɪpəh nəmhenien mæ narmamæ tuksəm, kitawə tuksarkaoh-pæn kɪmin.

24 Mærig nor-nortawə yame rɪpəh norien naurisien, kitawə khapəh nɪsarkaoh-pənien kɪmin. Mærig Kughen ramofugin narmamæ ye nɪməhuak kapətawə mamor huvə pæn kɪmi əriæ yamæ mine kitawə kasəm-əhu əriæ, rəmhen kɪn yame In ravəhsi-pæn nɪsɪaiyen kɪmi nor-norɪn yame kitawə khapəh nhasɪaiyen.

25 Kini ye norien a, nor-nor nɪpraitawə to khapəh nɪseikus-eikusien əriæ mɪnə; mærig pəh tuksəm huvə fam əriæ mɪnə.

26 Tukmæ nor-nori tɪksɪn kasərig nəmħəyen, kini nor-nori mɪnə fam tuksərig nəmħəyen. Kini tukmæ

kaməgnəgin norin kirikianə, kini nor-nori minə fam rikiriə ramagien.

²⁷ Niprai nəgkiarien e rimə kimiə niprai Kristo, kini kimiə m-fam kirikianə kirikianə, kimiə nor-norin minə.

²⁸ Kini ye niməhuak, Kughen rimnəkupan mirpen narmamə tiksın mə iriə aposol minə; kini kwasig ikin, mirpen tiksın mə iriə profet minə, kini kwasig ikin, mirpen nəmhajoun minə. Kini mirpen tiksın mə tuksor nımtətien minə, tiksın tuksor huvə narmamə, kini tiksın tuksasitu ye narmamə, kini tiksın kharkun nısasituyen ye nıniyen kape niməhuak, kini tiksın hamhani nəgkiarien kape tanə pisin pisin.

²⁹ ?Nakhamə ta mə narmamə mfam iriə aposol minə? ?Uə narmamə m-fam iriə profet minə? ?Uə narmamə m-fam iriə nəmhajoun minə? ?Uə narmamə m-fam kasor nımtətien minə?

³⁰ ?Uə narmamə m-fam kasor huvə narmamə? ?Uə narmamə m-fam kamhani nəgkiarien kape tanə pisin pisin minə? ?Uə narmamə m-fam kharkun niprai nəgkiarien pisin pisin minə a? Nıkam, rıpəh norien məknakin.

Norkeikeiyen
(Rom 12:9-21)

³¹ Mərig rhuvə mə taksərəhu-pən tim tim nətərigien kapəmiə tuk nhavəhyen nirkunien pisin pisin yamə mine Nanmin kape Kughen ravəhsipə, yame iriə khahuvə rapita. Kini taktakun ai, jakni-pre swatuk hanə yame in rhuvə pik.

13

¹ Tukmæ yakægkiar ye nægkiarien kape narmamæ ikin pisin pisin minæ uæ ye nægkiarien kape agelo minæ, mærig norkeikeiyen rikæk yerkiak, mærig yakamægkiar pik æmæ ræmhæn kin yermamæ kirik yame ramuh næpag nai mamor tærigaru, uæ ramuh apnapig bel.

² Tukmæ yakvæh nirkunien tuk nini-ærhavyen nar, kwasig ikin nar a rïpiuæ, mærig norkeikeiyen rikæk yerkiak, yo nar apnapig æmæ. Kini tukmæ yakirkun nar erkwaig minæ fam mine nirkunien minæ fam, mærig norkeikeiyen rikæk yerkiak, yo nar apnapig æmæ. Kini tukmæ kafak nhatætøyen in riskai mæ jakor tukwas kirik ræta mamvæn, mærig norkeikeiyen rikæk yerkiak, yo nar apnapig æmæ.

³ Tukmæ yakpik-pæn fam kafak narimnar kimi yavæn hah minæ, uæ yakeighan-pæn kin tikmir minæ kafak mæ tuksarko-pæn kin yo nap, mærig norkeikeiyen rikæk yerkiak, to yakpæh norien win ye nar kirik.

⁴ Norkeikeiyen ramor yermamæ kafan nætærigien ramæpomh; kini mor in ramor huvæ pæn kimi narmamæ; mipæh norien jalus kimi narmamæ, mipæh nivæhsi-haktæ-atukien in, mipæh nausitien,

⁵ mipæh nor-pænien narmamæ, mipæh nærig-atukien in, kini niemha rïpæh nhai-pikien, kini rïpæh nïraptæraekin-tim-timien rikin tuk norien has yame kamor kimin.

⁶ Kini norkeikeiyen ramor yermamæ rikin rïpæh nagienien tuk norien has minæ, mærig rikin ram-agien æmæ tuk norien huvæ minæ kape næfrakisien.

⁷ Norien kape norkeikeiyen ramətapig kin yermamə mə kafan nərigien tukripəh nəpouyen; mamor in ramhatətə tim tim ye Kughen, məəhu-pən tim tim kafan nərigien kimi Kughen. Nar apnapig tukmə nəmhəyen ehuə kirik ruə, mərig norien kape norkeikeiyen ramətapig kin in mə tukripəh nimirien.

⁸ Norien kape norkeikeiyen to ripəh norien infamien. Mərig nirkunien kape nini-ərhavyen nar kirik kwasig ikin nar a ripiuə, nirkunien nar a tukamhavən, tuk nipig kirik tikripirkək. Mine nirkunien kape nəgkiarien ye nəgkiarien pisin pisin, tukamhavən, tuk nipig kirik tukpiharkək. Kini nirkunien tikripirkək.

⁹ Ror məkneikin meinai nirkunien kapətawə rikəskəh əmə; kini nəgkiarien yame Kughen ravəhsi-pə, kitawə kamhani-ərhav əmə nipərin.

¹⁰ Mərig nipig Yesu Kristo tukruə min mor atu-atuk narimnar m-fam, kini nirkunien pisin pisin yamə mine Nanmin kape Kughen ravəhsi-pə taktakun tukripirkək.

¹¹ Nipig yimnarkəskəh, kini yimnəgkiar rəmhen kin kwajikovə, kini nirkunien kafak rəmhen kin pikwarien kirik. Mərig nipig yimauə mehuə, yimnəru-kin norien kape kwajikovə.

¹² Taktakun ai, kitawə kasəm əmə nipərin rəmhen kin yermamə kirik yame ramarhanim ye glas yame rəmkimik. Mərig tuk Nipig Kwasig, kitawə tuksəm huvə Kughen. Taktakun ai, yakirkun nipərin əmə; mərig ye nipig a, jakirkun huvə narimnar fam, rəmhen kin yame Kughen rirkun huvə yo ai taktakun mine.

13 Kîni taktakun ai, norien misir e kîsisar karhəmîr: norien kape nhatətəyən, norien kape nərəhu-pən-tîmtîm-ien nətərigien ye Kughen, mîne norien kape norkeikeiyen. Mərig yame rhuvə pik əgkap, in ai norien kape norkeikeiyen.

14

Nîrkunien kape nîni-ərhavyen nar kîrik kwasig ikin nar ai rîpitərhav-pə; mîne nîrkunien kape nîniyen nəgkiarien kape tanə pîsin pîsin mînə

¹ Taksarkut pik mîmə norkeikeiyen tukrarmaru ye nîmraghien kapəmiə, kîni misarkut pik mə takhavəh nîrkunien yamə mîne Nanmîn kape Kughen ravəhsi-pre, kîni misarkut pik rapita mə takharkun nhani-ərhavyen nar kîrik kwasig ikin nar ai rîpitərhav-pə.

² Yakamni məkneikin meinaî tukmə kîmiə kîrik yame raməgkiar ye nəgkiarien kape tanə pîsin pîsin mînə, pəh nien mə raməgkiar kîmi narmamə, mərig raməgkiar kîmi Kughen. Nəfrakisien, yermamə kîrik rikək yame rîrkun nəgkiarien yame ramni, mərig in ramni-ərhav nəgkiarien erkwaig yame Nanmîn kape Kughen ravəhsi-pən kîmin.

³ Mərig narmamə m-fam yamə mîne kamhani-ərhav nar kwasig ikin nar ai rîpiamtərhav-pə, kamhani-pən tuk nîvəhsi-haktəyən nîmraghien kape narmamə, mîne tuk nîvəhsi-haktəyən nətərigien kapəriə, mîne tuk nasituyen irəriə.

⁴ Yermamə yame raməgkiar ye nəgkiarien kape tanə pîsin pîsin mînə, ravəhsi-haktə əmə

nimraghien kafan; mærig yermamə yame ramni-ərhav nar kwasig ikin nar ai rīpiamuə, in ravəhsi-haktə nimraghien kape niməhuak.

⁵ Yakorkeikei mə kimiə m-fam taksəgkiar ye nəgkiarien kape tanə pisin pisin minə, mærig rhuvə pik mə takhavəh nirkunien tuk nini-ərhavyen nar kwasig ikin nar ai rīpiuə. Yermamə yame ravəh nirkunien tuk nini-ərhavyen nar kwasig ikin nar ai rīpiuə, in ramasitu pik ye niməhuak rapita yermamə yame raməgkiar ye nəgkiarien kape tanə pisin pisin minə, meriaji in rhoprai nīprai nəgkiarien mə tukrīvəhsi-haktə nimraghien kape niməhuak.

⁶ Piak minə mine nowinik minə. ? Tukmə yakaurə tuk əmiə maməgkiar kimi əmiə ye nəgkiarien kape tanə pisin pisin, mīpəh nhopraiye nīprai nəgkiarien, kini tukrhawor masitu irəmiə? Mærig jakaməkeikei mīni-ərhav nar kirik yame Kughen rīnnor əpu kimi yo pəh nakharkun. Kini jakaməkeikei maməvhag kimi əmiə, mīvəhsi-pre nirkunien kimi əmiə, mamni-ərhav nar kirik yame tukrīpiuə.

⁷ In rəmhen əmə kin tərhenao yame kamher, uə gita yame kamuh. Narimnar minə a khapəh nhamraghien, yermamə əmə ramor əriə kamərig rīkiriə. Kini tukmə kher oror tərhenao, tukeinein nanmi nīpei yame tərhenao raməni.

⁸ Kini tukmə kamher oror naiyuk ye nīpig kape narowaginien, narmamə tukhapəh nīsor-apnəpənəyen tukun.

⁹ Mærig rəmhen əmə kin əmiə. ? Tukmə naksəgkiar ye nəgkiarien yame narmamə kaseinein, tukshawor mharkun nīprai nəgkiarien

yame nakamhani? Kimiə naksəgkiar əmə kimi nımago-ago; narmamə khapəh nhavəhyen nıpran.

¹⁰ Nəfrakisien mə nəgkiarien mınə rıpsaah ye tokrei tanə, kini iriə kirikianə kirikianə nıprai nəgkiarien aikin kapəriə.

¹¹ Kini tukmə yakpəh nırkunien nıprai nəgkiarien yame yermamə kirik ramni-pə tuk yo, yo yakapsıpis tukun, kini in yepsıpis tuk yo.

¹² Rəmhen əmə kin əmiə. Kimiə naksorkeikei mə Nanmın kape Kughen tukrivəhsi-pre nırkunien pisin pisin mınə, taksarkut pik mə takhavəh nırkunien yamə mine khavəhsi-haktə nımraghien kape nıməhuak.

¹³ Tuk nar ai, tukmə kimiə kirik raməgkiar ye nəgkiarien kape tanə pisin kirik, tukraməkeikei məhuak mın mə Kughen tukrivəhsi-pən nıprai nəgkiarien e pəh rhoprai-pən kimi nıməhuak.

¹⁴ Tukmə yakaməhuak ye nəgkiarien kape tanə pisin kirik, rikik raməhuak mərig nətərigien kafak ramərer apnapig əmə.

¹⁵ ? Kini jakhawor? Jakəhuak yerikik, mərig jakəhuak mın ye nətərigien kafak. Kini jakəni nıpei yerikik, mərig jakəni mın nıpei ye nətərigien kafak.

¹⁶ ? Tukmə nakhani vi vi Kughen yerkim ye nəgkiarien kape tanə pisin, yermamə yame reinein nəgkiarien a tukrhawor pən iran mine mameighan kin nəhuakien kafam? To rıpəh neighanien kin, meinai in reinein nəgkiarien yame nakamni.

¹⁷ Tukmə ror nakamni vi vi Kughen, mərig nəgkiarien kafam rıpəh nıvəhsi-haktəyen nımraghien kape yermamə yame reinein nəgkiarien e nakamni.

18 Yakamni vi vi Kughen mə yakaməgkiar ye nəgkiarien kape tanə pisin pisin minə rapita əmiə m-fam.

19 Mərig ye nəkwai niməhuak, tukmə yakamhajoun narmamə ye nəgkiarien kwatiksın əmə yame narmamə kharkun nıpran, in rhuvə pik rapita yame to yakni nəgkiarien rıpsaah pik ye nəgkiarien yame iriə kaseinein.

20 Piak mine nowinik minə. Takhapəh nisorien nərigien kapəmiə minə rəmhen kin kwajikovə. Ye norien kirikianə əmə e taksəmhen kin kwajikovə əmtəmtə yamə mine kiseinein norien təvhagə has. Mərig ye nərigien kapəmiə rhuvə mə rikimiə tukrimruə.

21 Meinai kimini ye loa kape Moses kimə,
“Kughen Yermaru ramni məkneikin mə,

‘Jakor mə narmamə yamə mine kasəgkiar ye nəgkiarien kape tanə pisin minə tukhani-ərhav nəgkiarien kafak tuk narmamə.

Kini iriə tuksərig nəgkiarien kape yepsipis minə,
mərig nar apnapig mə iriə tuksərig pawk nar vi kirik, mərig iriə to khapəh nisətərigien kin Yo.’ ”
(Aes 28:11)

22 Ror məkneikin mə nəgkiarien kape tanə pisin pisin minə, in nımtətien kirik yame tukrasitu ye narmamə yamə mine khapəh nisəhuakien, pəh nien mə nımtətien kirik yame tukrasitu ye nəməhuak minə. Mərig nıpig yermamə ramni nar kwasig ikin nar ai rıpiamuə, nəgkiarien e kape nəməhuak, pəh nien mə kape narmamə yamə mine khapəh nisəhuakien.

23 ? Ror məknakin tukmə niməhuak piəpiə ramhum, kini narmamə m-fam kasəgkiar ye nəgkiarien kape tanə pisin pisin minə, kini iriə yamə mine khapəh nharkunien, uə narmamə yamə mine khapəh nisəhuakien khauə imə, iriə tüksəm kini khamə ta mə kimiə nakaseno-eno.

24 Mərig tukmə yermamə kirik yame rīpəh nəhuakien, uə yermamə yame rameinein nəhuakien ramuə imə nīpig narmamə kamhani-ərhav nar kwasig ikin rīpiamuə, kini nəgkiarien kapəmiə tukrīrap rīkin, kini in tukrīrkun mə in yor təvhagə has, kini nəgkiarien minə a tukrəkir kafan norien,

25 kini kafan təvhagə hah yame ramerkwaig tukruə ye nīkakien. Tuk nar e, in tukrimir mənim-pən nimirin ye nimoptanə maməhuak kimi Kughen, mamni-ərhav mimə, “Nanmin kape Kughen raməmīr əfrakis irəmiə.”

Pol raməvhag kimi əriə tuk nīpig kape nəhuakien

26 Piak minə mine nowinik minə. Pəh yakni nīprai kafak nəgkiarien. Nīpig kimiə m-fam naksəkwətə kirikianə ye nofuginien tuk nəhuakien, kimiə m-fam kirikianə kirikianə kapəmiə aikin wok yame takasor. Tiksin kasəni nīpei, kini tiksin kashajoun, kini tiksin kasor əpu nəgkiarien tiksin yame ramerkwaig, tiksin kasəgkiar ye nəgkiarien kape tanə pisin pisin minə, kini tiksin kashoprai nīprai nəgkiarien mine. Takasəkeikei misor narimnar minə e tuk nəri-p-timtimien niməhuak.

²⁷ Tukmæ narmamæ tiksın kasægkiar ye nægkiarien kape tanæ pısın, kıraru uæ kısısær əmə tukrhægkiar, kırık tukrını kafan, kını kwasıg ikın, kırık rını mın kafan, kını yermamæ kırık tukramækeikei mhoprai nıprai nægkiarien mınə a.

²⁸ Mərig tukmæ yermamæ rıkək tuk nhopraiye nıprai nægkiarien yame kırhını, pəh kırhægkiar pısın əmə kimi Kughen, mırhıpəh nını-əravyen ye nıməhuak.

²⁹ Rhuvə mə profet kıraru uæ kısısær əmə tukrhægkiar, kını narmamæ tiksın tuksəkır huvə kapərisır nægkiarien.

³⁰ Kını tukmæ yermamæ kırık rərer mamægkiar, məkneikın Kughen ror əpu nægkiarien kırık yame rımnamerkwaig kupan ruə tuk yermamæ kırık yame ramkwətə, rhuvə mə yermamæ yame ramərer mamægkiar tukrəkwtə mapnapıg, pəh yame Kughen rıvəhsi-pən nægkiarien kımın pəh in rərer mægkiar.

³¹ Ror məknakın mə kımıə yamə mıne nakamhani-ərhav nægkiarien yame Kughen ravəhsi-pre, kırık tukrəkupən mægkiar; ai, kırık mın, ai kwasıg ikın, kırık mın, mə takharkun nıshajounien narmamæ m-fam, mhavəhsi-haktə nətərigien kapəriə.

³² Narmamæ yamə mıne kamhavəh nırkunien tuk nını-əravyen nar, kwasıg ikın nar ai rıpiuə, kharkun nıpiğ atuatuk kape nægkiarien mıne nıpiğ atuatuk kape nıpımien,

³³ meinai pəh nien mə Kughen rorkeikei nuvrıg-uvrıgien, mərig in rorkeikei nəmərınuyen. Ror

pən, ye niməhuak minə fam kape narmamə kape Kughen,

³⁴ ye nipiḡ kape nəhuakien, nipiḡraovin tukhapəh nisəḡkiarieren, meinai riḡəh natuatukien mə tuksəḡkiar. Məriḡ tukasəkeikei masətəriḡ kin nəmasur kape niməhuak, rəmhen kin yame loa ramni.

³⁵ Tukmə kisorkeikei mə tukharkun nar kirik, tukhareriḡ-pən apa yerkwanu, kini misaiyoh kapəriə narman minə kin. Meinai ror naurisien mə piraovin tukrəḡkiar ye nəkwai niməhuak.

³⁶ ? Rhawor? Kimiə tiksın nakhamə ta mə Kughen rimivəhsi-pre nəḡkiarieren mə kapəmiə pişin əmə. Nakhamə ta mə kimiə pişin əmə nakharkun nəkirien norien minə.

³⁷ Məriḡ tukmə kimiə kirik riḡin raməsik mə Kughen ravəhsi-pən nəḡkiarieren kirik kimin, uə Nanmin Kape Kughen rimivəhsi-pən nəsaninien kimin, kini in tukraməkeikei mini nəfrakisien ye nəḡkiarieren yame yakamrai kimi əmiə mimə nəkwai Yermaru nəfrakis a.

³⁸ Tukmə yermamə kirik raməpəh nəḡkiarieren minə e yakamni, pəh narmamə tuksəpəh nəḡkiarieren yame in ramni.

³⁹ Ror məkneikin, piak minə mine nowinik minə, rhuvə mə taksarkut tuk nini-ərhavyen nəḡkiarieren yame Kughen ravəhsi-pre, kini takhapəh nisətapigien kin narmamə yamə mine kasəḡkiar ye nəḡkiarieren kape tanə pişin pişin.

⁴⁰ Məriḡ ye narimnar fam yame naksor ye nipiḡ kape nəhuakien, takasor tukramatuatuk ye nipiḡ kape nəhuakien.

15

Pol ramni-ərhav mə Kristo rımımragh mın ye nımhəyen kafan

¹ Pıak mınə mine nowinik mınə. Yakorkeikei mə jakni-ərhav mın nəvsaoyen huvə kimi əmiə yame yakwəni-pre ta tuk əmiə, kini nımnhavəh yerkimia, kini misərer tımtim iran.

² Tukmə nakharaptərəkın tımtim nəvsaoyen huvə yame yımını-pre tuk əmiə, Kughen tukrīvəh mıragh əmiə iran. Mərig tukmə naksəpəh, mışatətə ye nəgkiarien pısın, kini nhatətəyen kapəmiə in tukror nar apnəpig əmə kın.

³ Narımnar yame yo yımnərig, in rhuvə pık, kini yakwəni-pre ta tuk əmiə mə Kristo rımamhə tuk nıvəhsi-tayen narpınien kape təvhagə has kapətawə rəri-pən nəgkiarien yame Nəkwəkwə kape Kughen rımını kupan kwasig ikin rıpiuə.

⁴ Kımnerwaig kın In, kini rıvəh nıpig kısısər, ruımragh mın ye nımhəyen kafan, rəri-pən nəgkiarien yame Nəkwəkwə kape Kughen rımını kupan kwasig ikin rıpiuə.

⁵ Kini rımnəkupan mıtərhav-pən tuk Pita, kwasig ikin, mıpitərhav-pən tuk kafan narmamə twelef.

⁶ Kwasig ikin, mıpitərhav-pən mın tuk nəməhuak mınə rapita faef hundred ye nıpig kırıkianə əmə. Kini tıksın kamhamragh hanə miseriaji-pə ai taktakun, kini tıksın kwənhamhə ta.

⁷ Kini kwasig ikin mıpitərhav-pən tuk Jemes, kini ai mıpitərhav-pən tuk aposol mınə fam.

15:3: Aes 53:5-12
28:16-17; Luk 24:34

15:4: Mat 12:40; Wok 2:24-32
15:7: Wok 1:3-4

15:5: Mat

⁸ Rimməkupan miṭərhav-pən tuk narmamə minə a, kwasig ikin yo. Riṭərhav-pə tuk yo nar apnapig yo yakəmhen kin kwajikovə kirik yame ripəh narhayen ye nīpig atuatur kafan.

⁹ Yakamni məkenikin meinai yo ye tanə əgkəp; aposol minə tiksın kisapita yo. Kini yakpəh nəmhenien mə narmamə tuksokrən kin yo mə yo aposol kirik, meinai in apa kupan, yimnor nahasien kimi niməhuak minə kape Kughen.

¹⁰ Mərig ye niḥuvəyen yame Kughen rimnautə-pə kin kimi yo, yakwauə minor məkneikin ai towei. Kini niḥuvəyen a ripəh nuə-apnapigien, mərig ramuə mamor kwənkwan. Nəfrakisien yimnor wok rapita fam aposol minə, mərig pəh nien mə ye nəsaninien kafak, mərig ye niḥuvəyen yame Kughen rimnautə-pə kin kimi Yo.

¹¹ Nar apnapig mə yo uə iriə kamhani-ərhav-pre Nəvsaoyen Huvə tuk əmiə, mərig nəgkiarien in e yame yakamhani-ərhav pre tuk əmiə, nimnhani nəfrakisien iran.

Narmamə minə fam yamə mine kwənhəmhə ta tukhamragh min

¹² ? Mərig tukmə kamhani-ərhav mə Kristo rimimragh min ye nimhəyen kafan, kini rhawor e kimiə tiksın nakamhani mhamə narmamə yamə mine kwənhəmhə to khapəh nhamragh-minien?

¹³ Mərig rīpi mə narmamə yamə mine kwənhəmhə ta to khapəh nhamragh-minien, to Kristo rīpipəh nimragh-minien ye nimhəyen kafan.

14 Kini to Kristo rĭpipəh nĭmragh-mĭnien ye nĭmhəyen kafan, wok kapəmiə tuk nĭni-ərhavyen nəvsaoyen huvə, mĭne nhatətəyen kapəmiə tukror əmə nar apnapig kĭn.

15 Nar kĭrik mĭn, to Kristo rĭpipəh nĭmragh-mĭnien ye nĭmhəyen kafan, kĭmawə yakpiseikuə ye Kughen meinai yakamhani-ərhav mə Kughen rĭmivəh mĭragh Kristo ye nĭmhəyen. Mərig rĭpi mə narmamə yamə mĭne kwənhamhə ta kĭpihapəh nhamragh-mĭnien ye nĭmhəyen kapəriə, to Kughen rĭpipəh nĭvəh-mĭragh-mĭnien Kristo ye nĭmhəyen kafan.

16 Meinai rĭpi mə narmamə yamə mĭne kwənhamhə ta kĭpihapəh nhamragh-mĭnien ye nĭmhəyen, to Kristo rĭpipəh mĭn nĭmraghien ye nĭmhəyen kafan.

17 Kini rĭpi mə Kristo rĭpipəh nĭmragh-mĭnien ye nĭmhəyen, to nhatətəyen kapəmiə nĭpran rĭrkək, kĭni kĭmiə to naksarə hanə ye narpĭnien kape təvhagə has.

18 Kini to narmamə yamə mĭne kamhani nəfrakisien ye Kristo yamə mĭne kwənhamhə ta, to kĭpiserwei.

19 Rĭpi mə kitawə kĭpisərəhu-pən tĭm tĭm nətərigien kapətawə ye Kristo tuk nĭmraghien əmə kape tokrei tanə e, sore asul tuk ətawə. Meinai kitawə kamharəh pĭkĭn nĭpĭg əutən mĭnə rapita narmamə mĭnə ye tanĭmtanə.

20 Mərig nəfrakisien mə Kristo rĭmĭmragh mĭn ye nĭmhəyen. In rĭmnəkupan ye narmamə m-fam yamə mĭne kwənhamhə, kĭni mĭmragh mĭn ye nĭmhəyen.

21 Yermamə kĭrĭkianə əmə rĭmnor swatuk

tuk nımhəyən ruə ye tokrei tanə e; kını ye norien kırıkianə əmə mın, yermamə mın kırık rımnor swatuk mə narmamə tukhamragh mın ye nımhəyən kapəriə.

²² Ror məknakın mə narmamə m-fam tukhamhə meinai narmamə kamhası-pən ye Adam. Kını ye norien kırıkianə əmə mın, narmamə m-fam yamə mine kamhauə kırıkianə iriə Yesu Kristo tukhamragh mın.

²³ Məriğ iriə e tukhaamragh mın ye nıpiğ atuatuk kapəriə. Kristo in rımnəkupan mımragh mın, kını nıpiğ tukruə mın iran, kafan narmamə yamə mine kwənhəmhə ta tukhamragh mın.

²⁴ Kını Nıpiğ Kwasıg tukruə, In tukroriah narmaruyen mınə fam, mine nehuəyən mınə fam, mine nəsaninien mınə fam. Kwasıg ikın, tukrəta-pən ye narmaruyen kafan ye kwermi Tatə Kughen.

²⁵ Ror məknakın meinai In tukraməkeikei mamarmaru “meriaji tukrehuə ye tikmir mınə kafan.” *(Sam 110:1)*

²⁶ Tukroriah tikmir mınə fam kafan mamvən in-famien tukroriah mın nımhəyən. Kını nımhəyən tukrirkək mın

²⁷ meinai Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə, “Rımnei-əhu fam narımnar mamehuə irəriə.” *(Sam 8:6)*

(Məriğ nəgkiarien yame ramni mə “rımnei-əhu fam narımnar mamehuə irəriə,” pəh nien mə ravəhsi-əhu mın Kughen Yermaru, meinai in e Kughen yame tukrərəhu-pən fam narımnar ye kwermi Kristo.)

28 Nipig Kughen tukror narimnar minə a, kini Tini atuatak tukruə mamarə ətgin ye narmaruyen kape Kughen, mə Kughen tukruə mamarmaru ye narimnar fam.

29 Narmamə tiksın kamhani mhamə to narmamə khapəh nhamragh-minien ye nimhəyen kapəriə. Mərig norien kape norien baptaes atuə kın kape narmamə yamə mine kwənhamhə ta ramhajoun-pən mə narmamə kwənhamhə pawk mərig nanmiriə ramragh əmə.

30 ? Kini rīpi mə narmamə yamə mine kwənhamhə ta to kīpihapəh nhamragh-minien, rhawor irəmawə? !Kimawə yakamharəh pīkīn nipig əutən minə ye nimraghien kapəmawə nipig minə fam!

31 Piak minə mine nowinik minə, narmamə kasarkut mə tukshopni yo ye nipig ripsaah. Kini kimiə nakharkun mə in e nəfrakisien rəmhen kın yame nakharkun mə in nəfrakisien mə rikik ragien pik tuk əmiə meinai kimiə nakashatətə tim tim ye Yesu Kristo Yermaru kapətawə.

32 Yimnarkut pik apa Efesas rəmhen kın in ai mə yakamarowagin kimawə nar aparu minə yame kasarkwəpah. Kini rīpi mə narmamə yamə mine kwənhamhə ta to kīpihapəh nhamragh-minien, to narkutien kafak kwənkwan rīpirkək. Rīpi mə narmamə yamə mine kwənhamhə ta to kīpihapəh nhamragh-minien, rīpihuvə mə to kisəri-pən nəgkiarien e yame ramni mə,
 “Pəh kisor əwhai nheikinien kape tokrei tanə, masor lafet misapis kın waen mamharpın,
 kwasig ikin mīpihamhə.” *(Aes 22:13)*

33 Takhapəh nisorien mə narmamə tukseikuə irəmiə. Nəgkiarien e raməfrakis yame ramni mə, “Nipig narmamə yamə mine kapəriə norien rhuvə kasəriwək iriə narmamə hah minə, nəmə hah minə kasoriah norien huvə minə kapəriə.”

34 Havəh min nətərigien kapəmiə rirerig, muə mə taksor nar huvə kirik yame nakharkun mə taksor; mhapəh nisori-minien təvhagə has. Yakaməgkiar məkneikin meinai kimiə tiksın nakseinein hanə Kughen. Kini nar e in e ror naurisien.

Niprai yermamə rimamhə marə mimragh min

35 Mərig tukmə ror narmamə tiksın kisaiyoh mhamə, “?Rhawor e yermamə yame rimhə marə mamragh min? ?Tukəm nipran, tukrhawor pən iran mine?”

36 Naiyohyen mine rətəwao. Tiknim-pən kweru nai ye nimoptanə, ai tukraməkeikei mhaier kin nipran yame rivi.

37 Nipig naksuv kweru nai, pa rimə naksuv nipran yame tukruə, mərig nakamsuv əmə kweru nai, tukmə ror kweru wit kirik uə kweru nai pisin kirik.

38 Mərig Kughen ror raurə kin nuknen yame In rorkeikei; kini In əmə ravəhsi-pən nipran kimi nai minə fam.

39 Niprairiə ripəh nəm-nəmhenien. Niprai yermamə ripəh nəmhenien kin nar miragh yamə mine niprairiə pisin pisin. Man minə niprairiə pisin pisin. Kini kəmam minə niprairiə pisin pisin.

40 Apa ye neai, narimnar aikin, kini in e tokrei tanə e, narimnar aikin ror pisin. Nipig taksəm narimnar apa yerpirig ye neai mə in rhuvə,

kafan nihuvəyen in ror pişin ye nihuvəyen kape narimnar kape tokrei tanə e.

⁴¹ Kini nikhakien kape mirh ror pişin ye nəsiəyen kape makuə mine nəsiəyen kape kəmhau minə. Kini nəsiəyen kape kəmhau minə kasor pişin pişin.

⁴² Kini rəmhen əmə kin nīprai narmamə kwənhəmhə yame kamhamragh min. Nīprai narmamə yame kimənim əriə tukrəmətit, mərig nīpig tukramragh min iran, to rīpəh min nəmətitien.

⁴³ Nīpig kamnim, in nar kīrik yame narmamə khapəh nisorkeikeiyen, mərig nīpig tukramragh min, in nar kīrik yame narmamə tuksəm kafan nihuvəyen. Nīpig kamhanim, nəsaninien kafan rīrkək; mərig nīpig tukramragh min, nəsaninien kafan tukrehuə.

⁴⁴ Nīpig kamhanim nīpraitawə, in nar kape tokrei tanə; mərig nīpig tukramragh min, in nar kape rao ye neai. Tukmə nīpran aikin kape tokrei tanə, kape rao ye neai min aikin.

⁴⁵ Ror pən, Nəkwəkwə kape Kughen ramni mimə,

“Yermamə kupan, in e Adam, in rīmauə mamragh.”

(Jen
2:7)

Kini kwasig ikin en, Adam infamien*, in e Yesu Kristo, rīpiuə mivəhsi-pə nimraghien kape rao ye neai.

⁴⁶ Pəh nien mə nar kape nanmin rīmnəkupan muə. Mərig nar kape tokrei tanə rīmnəkupan muə,

15:43: Fil 3:20-21 * **15:45:** Nəgkiarīen Gris ramni, “Adam yame ror kīraru kin,” in e Yesu Kristo.

kwasiḡ ikin nar kape nanm̄in r̄ipiuə.

⁴⁷ Yame r̄imnəkupan əḡkap kimnor kin n̄imokrur, m̄ariḡ yame ror kiraru kin, in e Yesu Kristo, r̄imasi-p̄ən ye rao ye neai.

⁴⁸ Narmamə m-fam kape tokrei tanə, n̄iprairiə rəmhen əmə kin n̄iprai Adam yame r̄imasi-p̄ən ye n̄imoptanə; m̄ariḡ narmamə yamə mine kamhavan ye rao ye neai, n̄iprairiə rəmhen əmə kin n̄iprai Kristo, yame r̄imasi-p̄ən ye rao ye neai.

⁴⁹ Taktakun ai, kitawə kisəmhen kin Adam e kape tokrei tanə, kini ror məkneikin, tuk n̄ip̄iḡ kirik tucksəmhen kin Kristo e kape rao ye neai.

⁵⁰ Yakamni-ərhav pre tuk əmiə, piak minə mine nowinik minə, mə n̄iprai yermamə mine nitawin, to r̄ipəh nivəniyen ye narmaruyen kape Kughen. Kini ye norien kirikianə əmə min, nar yame tukrəmət̄it to r̄ipəh nivəhyen nar yame ramarə rerin.

⁵¹ Taksəriḡ-ru. Jakni nar erkwaig yame Kughen r̄imnor əpu. Pəh nien mə kitawə fam tukhamhə. M̄ariḡ Kughen In tukror n̄ipraitawə fam tukriwi min.

⁵² In tukror aihuaa rəmhen kin n̄aroap̄iḡien† - n̄ip̄iḡ naiyuk kape Kughen tukrasək infamien. Naiyuk tukrasək, kini narmamə yamə mine kwənhamhə tukhamragh min mhapəh nhamhə-minien, kini Kughen tukror n̄ipraitawə tukriwi.

⁵³ Ror məkneikin meinai nar yame tukrəmət̄it, tukraməkeikei mivən ye n̄ipran yame to r̄ipəh nəmət̄itien tuk n̄ip̄iḡ kirik; kini nar yame tukrimhə

15:51: 1 Tes 4:15-17 † **15:52:** Nəḡkiar̄ien Gris ramni min m̄imə, “tukror aihaa rəmhen kin yermamə ramap̄iriap̄ir marha min.” **15:52:** Mat 24:31

tukraməkeikei mivən ye nar yame tukramarə kape rerin.

⁵⁴ Nipig narimnar yame tukrəmətīt tukrivən ye nar yame to ripəh nəmətītien mine nar yame tukrimhə tukrivən ye nar yame tukramarə kape rerin, kini nəgkiarien yame kimirai ta tukruə mor nəfrakisien kin yame ramni mə,

“Kughen rimnarowagin ye nəsaninien kape nimhəyen mapita,
kini norien kape nimhəyen ruirkək.” *(Aes 25:8)*

⁵⁵ “!Ah, nimhəyen! ?Takhawor pən iran mine mapita əmawə?

!Ah, nimhəyen! ?Takhawor pən iran mine moriah əmawə?” *(Hos 13:14)*

⁵⁶ Təvhagə has in rəmhen əmə kin nar kirik yame raməkwhopni narmamə. Kini loa ramor mə təvhagə has, kafan nəsaninien rehuə.

⁵⁷ !Mərig pəh khani vi vi Kughen meinai In rimnor mə Yesu Kristo rimnor swatuk kimi ətawə mə tuk-sapita ye nimhəyen!

⁵⁸ Ror məknakin, piak minə mine nowinik minə, sərer tim tim. Takhapəh niseighanien kin nar kirik mə tukrikiu-kiu irəmiə. Nipig mifam, taksor wok kape Yermaru yerkimie minə fam, meinai nakharkun mə wok kape Yesu Yermaru yame nakasor, pəh nien mə nar apnapig əmə.

16

Mane tuk nasituyen ye nəməhuak minə apa Jerusalem

1 Taktakun jakni mane yame tukrasitu ye niməhuak apa Jerusalem. Taksor əmə nar kirikianə yame yimini-pən tuk niməhuak apa Galesia.

2 Ye Sande minə fam, kimiə fam kirikianə kirikianə takasəkeikei masərəhu karin mane kirik. Yermamə yame ravəh mane ehuə, tukrərəhu karin ripsaah; kini yame ravəh mane kəskəh, in tukrərəhu karin rikəskəh əmə. Ror məkneikin mə nipiğ jakurə tuk əmiə, takhapəh min nisarkutien tuk narha-kinien mane.

3 Kini taksəri-p-ərhav narmamə yamə mine tukhapik mane mamhavən, kini nipiğ jakurə, jakrai nəkwəkwə yame ramni-ərhav əriə kimi niməhuak apa Jerusalem, kini mher-pən kin əriə khapik mane a mhavən apaikin.

4 Tukmə yakəm mə rhuvə mə yo min jakvən, iriə tuksəri-pə yo.

Nəriwəkien kape nəmehuə minə tiksın

5 Kwasig ikin yakurə mivaag-pre kin əmiə, jakvən Masedonia, meinai jakəkupən mivən mivaag-pən kin niməhuak minə aikin.

6 Tukmə ror jakarə kəskəh kitawə-m kimiə. Tukmə rhawor tuksarə əmə miseriaji-pən nipiğ kape nokieiyen tukror infamien. Ror məkneikin mə takharkun nasituyen irak tuk nəriwəkien kafak ikin hiə yakamvən ikin.

7 Yakpəh norkeikeiyen mə nipiğ jakurə məm əmiə, məkneikin jakaməkeikei marə mier min. Məriğ yakorkeikei mə jakurə kisarə kəskəh əmə, tukmə Yermaru reighan kin.

8 Məriḡ kwasig ikin yakurə, yakmə jakamarə Efesas meriaji-pən niḡig kape Pentekos,

9 meinai Kughen rimməhitə ye swatuk ehua tuk yo mə jakor wok huvə yame ramkuə kin kwənkwan ripsaah, nar apnapig narmamə ripsaah kisarkut mə tuksətapig kin yo tuk norien wok.

10 Tukmə Timoti rurə məm əmiə, havəhsi-pən nisaiyen kimin, meinai in ramor wok kape Yermaru rəmhen kin yo.

11 Takhapəh nisorien mə kimiə kirik tukrəm-əhu in. Taksasitu iran misher-pə min kin pəh rirerig-pə min tuk yo. Yo yakawhin piautawə minə iriə Timoti mə tukhauə misəm yo.

12 Kini ye nikarin kape piautawə e Apolos, yimnamaiyoh əusik-əusik mə in tukraməkeikei mikwasig kin piautawə minə mhaurə misəm əmiə. In riphəh norkeikei-pikien mə tukrurə ai taktakun, məriḡ tukruə ye niḡig yame ratuatuk tukun.

13 Takasəriḡ əmiə. Taksərer tim tim ye nhatətəyen kapəmiə. Takhapəh nhaginien. Misor nətəriḡien kapəmiə riskai.

14 Narimnar fam yame kimiə takasor, sor ye norkeikeiyen.

15 Kimiə nakharkun mhamə kwən a Stefanas mine kafan minə iriə kimsəkupən mhani nəfrakisien ye Yesu apa tanə Akaea. Kini iriə kisarkut skai tuk nasituyen ye niməhuak minə. Yakamni skai pre tuk əmiə piak minə mə,

16:9: Wok 19:8-10; 2 Kor 2:12
Tim 4:12

16:12: 1 Kor 3:6

16:10: 1 Kor 4:17

16:15: 1 Kor 1:16

16:11: 1

16 takhasiai əriə masor nəkwairiə, mine narmamə m-fam yamə mine kasor pik wok ye niməhuak.

17 Rikik rimmnagien nipig Stefanas mine Fotunatas mine Akaekas kimirhitərhav-pə, meinai nar apnapig kimiə nimnharkək, mərig nipig yimməm ərisir, rəmhen əmə kin yame yimməm əmiə.

18 Irisir kimirhirəhsi-haktə pik kafak nətərigien rəmhen əmə kin yame kimirhor irəmiə. Taksəkeiki mhasiai narmamə yamə minə kasor məkneikin.

Pol rimmor infamien ye kafan nəkwəkwə e Fas Korin

19 Niməhuak minə apa provins e Tarki* kasokrən huvə irəmiə. Akwila mine Prisila kworkeiki pik mə tukrəni-pre huvə tuk əmiə ye nhag Yermaru iriə nəməhuak yamə mine kasofugin ye nimə kapəriu.

20 Piautawə minə fam eikin e kamhani rhuvə pre tuk əmiə. Taksokrən huvə irəmiə minə rəmhen mə kimiə kirikianə əmə ye Yesu Kristo.

21 Yo Pol, yakamrai nəgkiarieren e kin kwermik.

22 Tukmə yermamə kirik ripəh norkeikeiyen Yesu Yermaru, pəh tukrarə ye narpinien.

!Yesu Yermaru kapətawə! !Yuə-ra!

23 Pəh Yesu Yermaru tukrautə-pre kin kafan nihuvəyen kimi əmiə.

24 Yakamher-pre kin kafak norkeikeiyen kimi əmiə fam ye Yesu Kristo. Amen.

* **16:19:** Nəgkiarieren Gris ramni nhag kantri e Tarki mə "Esia."

16:19: Wok 18:2,18,26

16:22: Gal 1:8-9; Rev 22:20

**Nəkʷəkʷə imərhakə kape kughen: nirpenien
vi
The New Testament in the Southwest Tanna Language
of Vanuatu
Le Nouveau Testament dans la langue sud-ouest Tanna
de Vanuatu**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Southwest Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tanna, Southwest

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

ad9e16d0-33ca-5cbe-ad05-46d1635fa22b